Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 249 (14360) | 1976 оной октябриин 23, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

ЖАЛАЙ ЭРШЭ ЛАМ ШАНГАДАГ ЛЭ!

...рта совет арад зон өөһэдынгөө тон хүндэтэй, түү... һайндэрөө — Агууехэ Октябриин социалис револю... нэрэтэй солотойгоор, ажалай ехэ амжалтануу... тадаг заншалтай. Мүнөөшье жэл манай Эхэ оро... мянган хүдэлмэришэд, таряашад, арадай ин... ...щи Октябриин һайндэрэй урда тээхи ажалаи вах... ...гсанхай, түрэл партиингаа XXV съездын түүхэтэ ...бэриһүүдые бэелүүлэн, арбадахи табан жэлэй тү... жэлэй түсэбтэ даабаринуудаа, социалис уялга... бодото хэрэг дээрэнь дүүргэхын түлөө эршэмтэй ... тэмсэжэ байнхай.

...етскэ Союзай ажалшад! Эхэ ороной хүсэ шадалай, ...мэнэй баян дэлгэр байдалай үндэһэ һуури — со... экономикын саашанхи ургалта дэбжэлтын аша ту... ажалайнгаа бүтээсэ улам дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин ... ба хүдэлмэриин шанар һайжаруулха ябадал ...тонгоор туйлагты!

... оной түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө со... мүрысөөнэй тугые бүри дээрэ үргэгты!» — гэһэн ...й ЦК-гай гаргаһан дуулэтэ Уряануудые республикын коммунистнуудай, бүхы ажалшадай эдэбхи үүсхэл ...бадаруулна, хүсэл армэлзэл бүри зоригжуулна.

...д ороноймнай нютаг нуганууднаа ажалай шанга ...соо гараһан һайн һайхан, зүрхэ сэдьхэл баясуул ...дээсэлнүүд үдэр бүри манай редакцида орожо бай... Промышленна предприятинуудай, барилгануу... колхоз болон совхозуудай партийна органи... ...байгша оной түсэбтэ даабаринуудые бол... ...ь урид, эрхим шанартайгаар дүүргэхын түлөө хүн ...оролдолго хэшээл эмхидхэн элсүүлнэ, социалис мү... ...эй дэлисэ улам үргэдхэнэ.

...Октябриин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ Ба... ...оолжонои шулуу нүүрһэнэй уурхай, «Гусиноозер... шахтэ Байгалай, Баргажанай леспромхозууд, Бар... ...ай Адагай загаһанай консервын комбинат Яруу... ...агапанай завод, Сэлэнгын модо болбосоруулдаг бааза ...бусад олон түрүү предприятинууд шалгаржа ябана. ...коллективүүдэй ажал хүдэлмэринь улам урагшагай ...та дүүрэн байхань дамжаггүй.

...ромышленностиншье, хүдөө ажахыншье элдэб һал... ...ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа, амжалтатан ...р хүдэлжэ байһан түрүүшүүл үдэрһөө үдэртэ оло... Жэшээнь, прибор бүтээлгын заводой 300 гаран ...мэрилэгшэ энэ жэлэйнгээ даабари болзорһоонь дүүргээд, 1977 оной түсэбөөр хүдэлжэ байна.

...рин сэмбын комбинадай түрүү хүдэлмэришэд жэ... ...ажалаараа суурхаһаар үнинэй. Тэдэнэй хорн ...нь байгша оной түсэбтэ даабари уридшалан бэелүү... ...баһал ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллана. Комбинадай ...улай эрхимүүд — республика дотороо «Табан түсэб — гурбан жэл найма һара соо!» гэһэн мү... үүсхэгшэд В. Федосеева, В. Гаврилова, А. Золо... Т. Мурзина энэ жэлэйнгээ даабари аяар сентяб... 25-да дүүргэһэн тухайгаа элидхээ бэлэй.

...най республикын түрүү модошодой нэгэн, Ханда... леспромхозой бригадир, Социалис Ажалай Герой ... Кудряшов 1976 оной түсэбтэ даабари дүүргэһэн ...аа мэдээсэбэ. Иимэ эршэмтэй шанга ажалай үльгэр ...харуулжа ябаһан түрүүшүүлэй тоо улам олошор...

...ябриин һайндэрэй урда тээхи ажалай вахтада жаг... ...хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд үдэр бүри шэнэ ...алтануудые туйлана. Эхэ ороноймнгоо баялигые бүри ...р арьбадхахын тула, элбэг дэлбэг һү, мяха, ооһо ...болон бусад хүдөө ажахын продукци абахын түлөө ...шадалаа гамнангүй тэдэнэй ажаллажа байһаниинь хүн ...й зүрхэ сэдьхэл баясуулна. Сэлэнгын совхозой ...хонишон Александр Акулов зуун эхэ хонин бүри... ...хурьга, Борьёогой совхозой залуу хонишон Да... ...дынеев — 130 хурьга абаад, тобир тарганудаар ...үлжэ, Буряад орон соогоо эрхимлэбэ. Кабанскын ...залуу комбайнер, комсомолец Валерий Идрисов ...мянган центнер ооһо сохихо гэһэн социалис уялга ...аад, 12 мянга гаран центнер хуряажа, республи... дотороо суурхаба.

...ааминай аймагһаа баяртай мэдээсэлнүүд ороно. ...рэй ... жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой малшад зу... ...бэлшээриин үедэ таргалуулха малай толгой бүриин ...үр сүүдхэдээ мянган граммһаа доошо бэшээр нэмээ... ...үүсхэл гаргажа, республикынгаа бүхы малшадта ...л бэшэгээр хандаа бэлэй. Харин мүнөө дүнгүүды... гаргахада бүхыдөө 2.633 бодо малай толгой бүхэнэй ...р сүүдхэ бүри 1.004 граммаар нэмэһэн байба. Энэ... Захааминай малшадай хэлэһэндээ хүрэдэг байһа... ...ёһотойл ажалай баатаршалга гаргаһананиинь эли то... ...ршэ болоно ха юм.

...зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр ажалай амжалта ...тухай мэдээсэлнүүдэй үдэр хоногой ошохо бүри ...ржо байһаниинь гайхалгүй.

...Октябриин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн аша үрэтэй мү... ...хадаа республикымнай хүдэлмэришэд, таряаша... ажалай, политическэ болон нийтын эдэбхи үүсхэ... булаг шэнгеэр бусалжа, коммунизмын материально... ...ческэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэ өөһэдынгөө ...та оруулжа байһан тухай гэршэлнэ.

...ябриин һайндэр хүрэтэр үсөөхэн үдэр үлэбэ. Ажа... эршэ бүри шангадхажа, бүхы арга боломжонуудаа ...дүүрэнээр хэрэглэжэ, хүдэлмэриин шанар улам ...руулжа, Агууехэ Октябриин социалис революциин ...рые ажалай бэлэгүүдээр угтаха гээшэ бүхы пред... колхоз, совхозуудай, бүхы ажалшадай нан... уялга, нэрэ хүндын хэрэг болоно.

...Октябриин урда тээхи социалис мүрысөөн улам ...г лэ!

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ХЯАГТЫН АЙМАГТА

ГАБШАГАЙ АЖАЛАЙ НЕДЕЛИ

Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын залуу хүдэлмэрилэгшэд «Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойдо — габшагай ажалай 60 недели» гэһэн уряатан социалис мүрысөөндэ оролсоо.

Залуу хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ олон түрүүшүүл шалгаржа ябана. Тэдэнэй нэгэн Оксана Игумнова юм. Тэрэ 1971 ондо Хоронхойн ГПТУ дүүргээд, фабрикада ажаллажа эхилээ һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо даабаряа үдэр бүхэндэ үлүүлэн дүүргэдэг, ажалдаа голодоһо гаргадаггүй юм.

Оксана Игумнова халаанайнгаа даабарине 120—130 процент дүүргэдэг болоо Һаяхан тэрэнэй ажабайдалда нэгэ мартагдашагүй ушар болоһон байна. Тэрэ КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаа.

Ахамад нүхэдэйнгөө этигэл найдабарине бодото ажал хэрэгээрээ харюулха, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха байһанаа тэрэ мэдүүлээ.

Комсомолой гэшүүн Люба Тимонина социалис мүрысөөндэ амжалта туйлажа ябана. Тэрэ халаанайнгаа нормо ходо үлүүлэн дүүргэдэг, һайн шанартай продукци бүтээдэг. Халаанай группкомсорг байһан туладаа залуу хүдэлмэришэдтэ һайн жэшээ харуулна.

Хоронхойн ГПТУ дүүргэһэн Татьяна Бармашинагай фабрикада ерэһэнэй һүүлээр хоёр жэл үнгэрбэ. Тэрэ энэ туршада мэргэжэлээ һайнаар шудалаа, түрүүшүүлэй тоодо ороо. Татьяна ажалайнгаа бүтээсэ улам дээшэлүүлнэ, нэгэшье голодоһо гарганагүй.

— Октябриин хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоһон хүдэлмэришэд фабрикадамнай олон. Габшагай ажалай 60 неделине һайн дэрэ зорюулхаар мүрысэжэ байһан залуушуул бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана, һайн шанартай продукци бүтээнэ, — гэжэ трикотаж оёдог цехэй начальник З. К. Матаева хөөрэнэ. Тэдэнэй дундаһаа Оксана Игумнова, Люба Тимонина, Таня Бармашина шалгарна.

А. СУРМАЧ.

ТҮСЭБҺӨӨ ҮЛҮҮ ПААР

Хэнэйшье мэдэһээр намарай паар саг болзор сооһь һайн шанартайгаар хахалхада, хабар элдүүрилһэндэ орходоо заабол баян ургаса үгэдэг байна. Тиимэһээ манай эрхэ байдалда энэ харюусалгатай хүдэлмэри богони болзор соо дүүргэхэ гээшэ тон шухала болоно.

Совхозоймнай механизаторнууд эгээл түрүүлэн августын хоердохи хахадһаа силосэй ургамалнуудые хуряажа эхилээд, удаань бүхы сентябрь һара соо таряа хуряаха халуун хаһаяа үргэлжэлүүлнэ. Харин октябрь һарын гарахада, газар хүрэжэ, хахалхын аргагүй болошоно ха юм. Тиимэһээ механизаторнуудай энээхэн богони болзор соо түсэбөөр хараалагдаһан бүхы паараа хахалжа үрдихэ, шадаал һаа, энэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн зорилго табяад, оролдосотой һайнаар хүдэлһэн байна. Намарай паар ехээр хахалхада, хабарай тарилгын хүдэлмэри яһала хүнгэрдэг, түргэдэдэг байна бшуу.

Бидэ силосэй ургамал хуряажа эхилхэтээ хамта газараа хахалжа ороо һэмди. Мүн баһа түрүүшын үдэрһөө һолоомо суглуулха, һүрилхэ тусхай звено эмхидхэжэ, бүхы ажалаа жэгшэдтүй ябуулха арга боломжотой болообди. Тус звенодо хамаг бүхы хэрэгтэй оньһон техникэ үгтэжэ. Хуряагдаһан полинуудай һолоомо түргэн суглуулһанай ашаар, трактористнууднай намарай паар хахалха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Түсэбэй ёһоор 800 гектар хахалха байгаад, мүнөө үедэ 1027 гектар хахалагдаа. Энэ хүдэлмэри дээрэ дүршэлтэй трактористнууд В. В. Игнатьев, А. В. Смирнов, Ф. Б. Гонев гэгшэд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, үдэр соо нормо хахад даабари дүүргээ юм.

Тэрэшэлэн намарай паар хахалха үедөө газарай үрэжэл һайжаруулхын тула минеральна үтэгжүүлгэ оруулха хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулагдаа. Бүхы хахалагдаһан газарай 473 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаһан байна.

В. ШУБИН,
«Пограничный» совхозой ахамад агроном.

Хяагтын аймаг.

Октябриин Революциин орденто Агния Феоктисовна Варфоломеева Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» колхоздо хорин долоон жэлэй туршада трактористаар хүдэлжэ байна. Тэрэ энэ жэлэй таряа хуряалгын халуун үедэ, өөрынгөө МТЗ-50 түхэлэй тракторaар ооһо зөөжэ, үдэрэйнгөө даабари 130—150 процент дүүргээ. Үнинэй тракторист юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб уридшалан дүүргэжэ, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан солотой.

БОЛЗОРҺООНЬ 10 ХОНОГООР УРИД

Байгал далайгаар модо урадхуулгын хаһа дүүрэхэ дүтэлөө Нэгэ миллион кубометрһээ үлүүтэн модон урадхуулагдажа, Выдринэй ба Клюевкын модоной предприятинуудта хүргэгдэбэ.

Зарим модон хюрөөдэгдэжэ, шпала, хюрөөдэмэл материал болгогдожо, хэрэглэгшэдтээ эльгээгдэжэ байна. Модоной хаядаһан, үлэгдэлһөө технологическа зомгоо һон үйлэдбэрилэгдэдэг болоо.

Түмэр замай вагонуудта ашагдажа, Сибириин, Поволжиин, Дунда Азиин модо болбосоруулагшадта, Байгалай ба Сэлэнгын химигүүдтэ, Кузбассай ба Дунда Азиин нүүрһэшэдтэ эльгээгдэнэ.

Модо урадхуулгын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Туркын модоной портын коллектив модо урадхуулгые болзорһоонь арбан хоногоор уридшалан дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэбэ.

Модо уһ һнаань гаргаха ажалда Клюевскэ леспромхозой коллектив шалгарһан байна. Тэдэнэр нёдондо жэлэй модо урадхуулгын үеынхитэй сасуулхада 50 мянган кубометрээр ехэ модо урадхуулаа, ажалайнгаа бүтээсэ 20 процентээр дээшэлүүлээ.

Түрүү эдэ коллективүүд Октябриин хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, модо урадхуулгын хаһын дүүрэтэр үшөө 15—20 мянган кубометр модо урадхуулха уялга абаһан байна.

В. СТУПИН.

АЖАЛЛАҺАНАЙ ЗЭРГЭЭР АЛДАР СОЛО

Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой правлени, партийна комитет зунай бэлшээриин үедэ һүнэй фермэнүүдэй, һаалишадай, мал адуулагшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые һаяхан хаража үзэбэ.

Республикын түрүү колхоз, совхозуудай һаалишадай жэшээгээр тус ажахын һүн һаалиин фермэнүүд, һаалишад болон бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо зунай элдин баян хаһада һү ехээр абахын, тэрэнэй шанар улам һайжаруулхын түлөө үргэн ехэ мүрысөөн дэлгэрээ бэлэй. Иимэ тэмсэлэй дүнгүүд мүнөө согсологдобо

Мүрысөөндэ колхоз соогоо илажа гараһан үүлтэртэ фермын коллектив зунай сагта үнеэн бүриһөө ехэ һү һаажа, колхозой правлениин болон парткомой дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртөө.

Нютагай үнеэдтэй фермэнүүдэй һаалишадай дундаһаа Тадзима Закирова энэ үе соо үнеэн бүриһөө 2321 килограмм, Дулма Цыдыпова — 1190 килограмм. Дарима Бадматарова — 1131 килограмм һү һаажа, зунай һү һаалиин талаар чемпионуудай нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, тус тустаа 100 түхэригэй шан абаа.

Үүлтэртэ үнеэдэй фермын һаалишадай дундаһаа шалгарһан Ж. Банзарова — 1457 килограмм, М. Нохошкуева — 1365 килограмм, Л. Дылыкова — 1298 килограмм һү һаажа, баһал чемпионуудай нэрэ солодо хүртэжэ, мүнгэн шангуудые абаба.

Мал адуулагшад Д-Н. Романов, Б-Ж. Эрдынеев гэгшэд һү һаали дээшэлүүлхэ талаар баһал оролдолго хэшээл гаргаһан, һайнаар малаа харууһалһан байха юм. Бэшэ нүхэдэйнгөө дундаһаа эдэ шалгаржа, колхозой правлениин, парткомой мүнгэн шанда хүртэбэ.

Зунай сагта һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһан Ноёхоной һаалишад мүнөө үбэлжөөндөө орожо, үбэлэй сагта һү һаали дээшэлүүлхэ зорилготой эршэтэй шангаар хүдэлжэ байнхай.

П. ЖАПОВ.

ЭРДЭМТЭДЭЙ НҮҮДЭЛ СЕССИ ЗАКАМЕНСКДА

Молибден, вольфрамай рудые комплексноор шалгажуулха талаар научна баримтануудта зорюулагдаһан СССР-эй Наукануудай академиин неорганическа химиин талаар Научна Соведэй нүүдэл сесси Улаан-Үдэ хотодо боложо байна.

Сессидэ хабаадагшад эдэ үдэрнүүдтэ Закаменск хотодо ерэбэ. Тэдэнэр сессиингээ нэгэ заседаниие Зэдын комбинадай Соёлой ордон соо үнгэргэбэ. Энэ заседанида комбинадай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд уригдаа. Заседаниие академик, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Наукануудай академиин физическэ институдай директор, Научна Соведэй түрүүлэгшэ В. И. Спицын нээбэ. Удаань Зэдын комбинадай директор И. П. Чепурин суглаарагшадта рудае комплексноор ашагладаг тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

Эрдэмтэдэй нүүдэл сессиин энэ заседани дээрэ Буряадай филиалай хүдэлмэрилэгшэ, техническэ эрдэмэй кандидат К. А. Никифоров, Таджигай ССР-эй Наукануудай академиин химиин институдай хүдэлмэрилэгшэ, химиин эрдэмэй доктор И. А. Глухов, Эрхүүгэй политехническэ институдай хүдэлмэрилэгшэ, химиин эрдэмэй кандидат М. Н. Зырянов, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай Геологическа институдай түлөөлэгшэ, геолого-минералогиин эрдэмэй кандидат А. Г. Миронов гэгшэд һонирхолтой мэдээсэлнүүдые хэбэ.

Научна Соведэй заседанида хабаадагшад һүүлээрнь Зэдын комбинадай цехүүдээр ябажа хараба.

Б. ЖАНЧИПОВ.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИНУУДТА

РСФСР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессиин ноябриин 18-да болохоор зарлагдаһантайнь дашарамдуулан, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум РСФСР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гүрэнэй табан жэлэй түсэб, РСФСР-эй арадай ажахые 1977 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб, РСФСР-эй 1977 оной гүрэнэй бюджет, РСФСР-эй 1975 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай тоосоое даб дээрэ хаража үзэхыень ба эдээн тушаа РСФСР-эй Верховно Соведтэ хүргэгдэхэ тобшололнуудые бэлдэхыень РСФСР-эй Верховно Соведэй Түсэблэлгын-бюджетнэ, Һалбаринуудай комиссинуудта, Залуушуулай хэрэгые шэнжэлэн зүбшэлдэг комиссида даалгаа.

Октябриин 19-дэ РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ саг үргэлжын комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй зүблөөн болоҗо, РСФСР-эй гүрэнэй түсэб ба гүрэнэй бюджедые даб дээрэ зүбшэн хэлсэлгэтэй холбоотой асуудалнууд харагдаа.

Энэл үдэр РСФСР-эй Верховно Соведэй Түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин, Һалбаринуудай комиссиин, Залуушуулай хэрэгүүдые шэнжэлэн зүбшэлдэг комиссиин түлөөлэгшэнэрэй хамтын заседани болобо Энээниие РСФСР-эй Верховно Соведэй Түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ С. И. Чистоплясов хүтэлбэрилөө.

(ТАСС).

ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД

ТБИЛИСИ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Пропагандын талаган. Грузиин Компартиин Центральна Комитедэй зарлаһан «КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр ленинскэ национальна политикые бэелүүлгэ ба интернациональна хүмүүжүүлгын шухала асуудалнууд» гэһэн темэтэй бүхэсоюзна научно-практическа конференци октябриин 20-до Тбилисидэ нээгдээ. Тус конференциие КПСС-эй ЦК-гай Пропагандын таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо Г. Л. Смирнов нээбэ.

Грузиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. А. Шеварднадзе конференци дээрэ элидхэл хээ.

Тбилисидэхи бүхэсоюзна научно-практическа конференци ехэ ушар удхатай сагта. Агууехэ Октябриин социалис революциин 59-дэхи ойн урда тээхэнэ, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ, КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые олониитын ажалай ба политическэ угаа ехэ эдэбхи үүсхэлэй оршон байдалда манай бүхы ороной бэелүүлжэ байһан үедэ зарлагдаба гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэнэ.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

БАЯСАМААР БЭШЭ ДҮНГҮҮД

...Шэбэрэй аймагай ...», «Одон» совхозууд ...доо мүрысэдэг юм. ...ажахынуудай зоовэтери... мэргэжэлтэд, малшад, ...мэришэд нийтын адуу... ...малай үбэлжэлгэдэ бэл... ...хүдэлмэриин хэр зэргэ ...байһан тушаа бэе бэе... ...алсажа хоёр үдэрэй ...ада шалгаба. Тиихэдэ ...ажахынуудай түлөөлэг... ...рые шалгалтын дүнгүүд ...уулаагүй. Ушар шал... ...нинь иимэ байба.

...алгалтын комиссиин гэ... ...ябаһан лэ малай ...гү, али хонидой байра ...элгэдэ бэлэн бэшэ, ...ай вайдан байгаа. Тии... эдэ хоёр ажахынуудай ...малай энэ үбэлжэл... ...хитэй һайнаар, гарза ...гүйгөөр дабажа гара... ...бэрхэтэй байха гэжэ ...һүүлээр тэмдэг... Үнгэрэгшэ 1975— ...онуудаи хүшэр хүндэ ...һөө тус ажахынуу... ...хүтэлбэрилэгшэд, мал ...мэргэжэлтэд, мал... ...хонишод зүб тобшолол ...байгша ондо эртээн... ...бэлдэжэ эхилээгүй бай... ...нь харамтай.

...ктябрь һарын дүүрэжэ ...ье тус ажахынуудаи ...фермэнүүдэй үнеэд ...рационд оруулагдаа... ...олонхи фермэнүүдэй тэ... ...бүйлуулдаг цехүүд хү... ...гүй сонхонуудынь ...дээгүй, үнеэд уяанда ...агүй байһаар. Хони... ...айранууд дулаалагдаа... ...лдөө бүлеэн үһаар ...асуудал шиидхэгдээгүй гэжэ элирүүлэгдээ.

Эмхитэй һайнаар, бардам тэжээлтэйгээр үбэлжүүлэгдэһэн адууһа малай ашаг шэмэнь дээшэлдэг, ажахынуудай хүдөө ажахын продукци гүрэндэ тушааха түсэбүүд бэелүүлэгдэдэг гэжэ мэдээжэ. Эдэ ажахынуудай гүрэндэ һү, мяха худалдаха 9 һарын түсэбүүдэй дүүргэгдээгүй байһаниинь үнгэрэгшэ үбэлжэлгын хойшолонгуудһаа эхитэй.

«Эрдэм» совхоздо 1975—1976 онуудта малай үбэлжэлгэ муугаар үнгэргэгдөө һэн. Энэ жэлэй үнгэрһэн юһэ һара соо тус ажахыда 6500 толгой хонин. 191 толгой эбэртэ бодо мал гарзалһан байгаа. Иимэ ехэ гарза хохидолдо ороһон ажахы урданайнгаа дутуу дунданууды үсадхаад, үбэлжэлгэдэ эртээнһээ бэлдэжэ эхилхэ бэзэ гэжэ һанамаар байгаа. Теэд ямаршье тобшолол хэгдээгүй, үбэлжэлгэдэ бэлдэлгэ хангалтагүй ябуулагдана.

Совхозой һаалиин түбэй фермэ. Эндэ 420 үнеэн тоологдоно. Мүнөө үнеэд уяанда байлгагдажа, үбэлэй рационой ёһоор эдеэлүүлэгдэхэ ёһотой байгаа. Гэбэшье мүнөө болотор хээрын бэлшээридэ адуулагдаһаар. Энэ үедэ үнеэдэй бэлшээриһээ садхалан ерэжэ, һү ехээр үгэхэнь бэрхэтэй. Тиимэһээ үнеэдэй һаамай үдэр бүри доошолжо байһанда ехээр гайхаһанай хэрэггүй. Жэшээнь, октябриин 11-дэ фермын үнеэдһээ хамтадаа 15,88 центнер һүн абтаа һаа, октябриин 15-най үдэр 13,60 центнер болошоо. Тус фермын һаалишад һү үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ тушааха юһэ һарынгаа түсэбые дүүргээгүй. Фермын коллектив юһэ һарын туршада 8.020 центнер һү үйлэдбэрилхэ түсэбтэй байбал, оройдоол 6 212 центнер һаагаа. Гүрэндэ 6.660 центнер һүн тушаагдаха байгаа һаа, арай шамай 5 114 центнер бэлэдхэлэй пунктда оруулагдаа.

Фермын тэжээл бүйлуулдаг цех мүнөө болотор түхеэрэгдээгүй байһаар. Энэ ушарһаа городһоо асарагдаһан бардаа томо тогоон соо эюулэгдээд, үнеэдэй бэлшээриһээ ерэтэр хүрэшэнэ. Тэрэниие үнеэд дурагүйгөөр эдинэ. Мүн лэ һолоомо хэршэхэ түхеэрэлгэнүүдэн хүдэлдэггүй дээрэһээ һолоомон бүйлуулагдангүй үгтэнэ. Бардаа, куузику, һолоомо гэхэ мэтын нэмэлтэ тэжээл үнеэдтэ яһала элбэгээр үгтэбэшье, тэрэнэй ашаг үрэнь хүсэд харюулагданагүй.

Фермын тугалай байранууд боксово шэнэ аргаар түхеэрэгдэжэ байнхай. Тиигэбэшье нарай тугалнуудай байха таһалгануудай соо пеэшэнгүүд табигдаха ёһотой юм. Теэд энэ ажал удааруулагдана.

Энэ совхозой Бэрээнэй фермын һаалишад ажахы дотороо яһала һайн дүнгүүдтэй ябана. Жэшээнь, зунай бэлшээриин 4 һара соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 900 килограмм һүн абтапан байна. Байгша ондо эндэхи үнеэн бүриһөө 2.000 килограмм һү абаха зорилготойгоор хүдэлнэ. Теэд энэ фермын коллектив үбэлжэлгэдэ баһал муугаар бэлдэнхэй. Фермын тугалай байра хуушаржа һархиншанхай, үбэлдөө хүйтэн байдаг. Энэл ушарһаа болоҗо, январь — май һаранууда 48 тугал гарзалаа. Энээнһээ баһал тобшолол хэгдээгүй, тугалай байра мүнөө болотор дулаалагдаагүй, заһабарилагдаагүй, нүхэ һүбэнүүдынь шэглэгдээгүй байһаар.

Энэ ажахыда үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ олон хонин гарзалаа гэжэ урид хэлэгдээ һэн. Теэд мүнөө отаранаудта ошоходоо, байрануудынь үбэлжэлгэдэ муугаар бэлдэнхэй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй болоно. Ахалагша хонишод И. Кукса, Е. Брылев, С. Петров Г. Дашиев гэгшэдэй харууһалдаг хонидой байранууд үбэлжэлгэдэ үшөө бэлэн бэшэ. Харшануудынь дулаалагдаагүй, тэжээл хэхэ хобоонууд дуталдана, үбэлдөө уһа бүлеэдхэхэ асуудал хүсэд шиидхэгдээгүй байһаар.

«Одон» совхоздо үнгэрэгшэ 1975—1976 онуудай үбэлжэлгын үедэ нийтын адууһа мал баһал олоор гарзалһан байгаа. Энэл ушарһаа болоҗо, тус ажахы гүрэндэ нооһо худалдаха түсэбөө дүүргээгүй гэхэдэ, алдуу болохогүй. Мүн лэ гүрэндэ һү, мяха тушааха юһэ һарын түсэб бэелүүлэгдээгүй байна. Гадна тус ажахыда түл үсөөн абтана, олоор гарзална. Жэшээнь, байгша ондо 100 үнеэн бүриһөө 84 тугал абаха түсэбтэй һаа, мүнөө оройдоол 55 абтаа. 100 хонин бүриһөө 83 хурьган абтаха байбал, арай шамай 37 хурьган түлжүүлэгдээ.

Үнгэрэгшэ жэлэй үбэлжэлгын алдуунуудые дахин дабтахагүйн тула «Одон» совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй зарим тэды ажал ябуулбашье, дутагдалнууд үшөөл ушарна. Жэшээнь, совхозой түбэй һаалиин фермэ дээрэ шахардуу байдал тохёолдонхой. 400 үнеэнэй харууһалагдадаг энэ фермэ капитальнаар заһабарилагдажа байна. Энэ хүдэлмэри мүн лэ удааруулагдана. Тиимэһээ эндэхи һаалишад мүнөө үнеэдээ газаа һааха баатай болоно. Һүүлэй үдэрнүүдтэ хүйтэржэ, үнеэдые газаа һааха хэрэг тон бэрхэтэй болобо. Тиимэһээ совхозой түб һууринда бодхоогдожо байһан шэнэ фермые түргэн ашаглалгада оруулха эрилтэ сагай эрхэ байдал табина.

Шалгалтын комиссиин гэшүүд тус совхозой хонидой отаранууд дээгүүр ябажа харахадаа, олонхи байранууд үбэлжэлгэдэ муугаар бэлдэгдэнхэй гэжэ элирүүлбэ. Жэшээнь, ахалагша хонишод В. Цыренжапов, Ц. Дашицыренова, Р. Будажапов, Д. Дашибылова гэгшэдэй отарануудай байранууд мүнөө болотор дулаалагдаагүй, һэльбэн заһабарилха хүдэлмэри үни удаанай хэгдээгүй байха юм. Зарим отарануудай худагууд шэргэжэ, үбэлдөө уһан зөөгдэхэ болоно. Тиихэдэ уһа бүлеэдхэхэ асуудал мүн лэ шиидхэгдээгүй.

Тобшолон хэлэхэдэ, «Одон» совхозойхид нийтын адууһа малые үбһэ тэжээлээр яһала һайнаар хангабашье, үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хүдэлмэридэнь үшөөл олон дутагдал ушарна. Эдэ дутуу дунданууды дары түргэн усадхажа, нийтын адууһа малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар, гарза хоролто багатайгаар үнгэргэхэ зорилго эдэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй, малшадай үмэнэ табигдана.

Д. ГАРМАЕВ,
манай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: ТООСООН БА ҺУНГАЛТА

ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ, ТУҺАЛХА, ХИНАХА

Партийна эхин организаци хадаа ажалшадай коллективэй дунда эмхидхэлэй болон политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулна, хүтэлбэрилхы үүргээ улам гүнзэгырүүлхые оролдоно. Энэ ажал ябуулгадань үйлэдбэриин алибаа һалбари, участогууд дээгүүр байгуулагдаһан партийна бүлэгүүд горитой туһа хүргэдэг, партийна нүлөөгөө үргэдхэхэ, олониитэтэй холбоогоо бэхижүүлхэ хэрэгтэнь ашa үрэтэй саг үргэлжын хүдэлмэри ябуулжа байдаг гээшэ.

КПСС-эй райком, ажахынуудай парткомууд коммунистнуудай хүсые үйлэдбэриин гол һалбаринууд дээрэ зүбөөр хубаарилан табижа, партийна бүлэгүүдые эмхидхэн байгуулха асуудалда ехэ анхарал хандуулна. Мүнөө үедэ манай Хэжэнгын аймагай партийна организацида саг үргэлжын 25 бүлэг хүдэлнэ. Тэдэнэр совхозуудай һү һаалиин фермэ, МТМ, бригада болон леспромхозуудай участогууд дээрэ эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй бүридэлдэ 155 коммунист ороно.

Гадна хүдөө ажахын үйлэдбэриин шухала хүдэлмэринүүд болохо хабарай тарилгын, тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын үедэ томо томо бригада, звенонууд дээрэ саг зуурын партийна, партийно-комсомолой бүлэгүүдые байгуулдаг гурим манда заншанхай. Жэшээнь, үбһэ хуряалгын үедэ аймаг соо саг зуурын 17 бүлэг хүдэлжэ байгаа. Энэ ушар юу харуулнаб гэхэдэ, совхозуудай зарим парткомууд тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ шадаал һаа, олоор коммунистнуудые хүдэлгэхэ гэжэ оролдоно гээшэ. Таряа хуряалгын халуун хаһада партийна 9 бүлэг хүдэлөө. Иимэ бүлэгүүдые, хэнэйшье мэдэһээр, түрүү, эдэбхитэй коммунистнууд хүтэлбэрилөө. Жэшээнь, партгрупоргоор һунгагдаһан комбайнернууд Ц. Ц. Дамбаев (Хэжэнгын совхоз), Д. Г. Тыкшеев (Худанай совхоз) болон бусад партийна даабаряа һайнаар дүүргэхэ зуураа, өөһэдөө ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа, суг хүдэлдэг нүхэдтөө жэшээ харуулаа.

Партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэриие улам һайжаруулха, нүлөөень үргэдхэхэ, гүнзэгырүүлхэ, коммунистнуудай харюусалга дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һая боложо дүүрэһэн тоосоото һунгалтын суглаанууд ехэ удха шанартай хэмжээ ябуулга боложо шадаа гэжэ тэмдэглэхэ байна. Иимэ суглаан саг үргэлжын партийна бүлэг бүхэндэ болоо. Тоосоото үедэ хэһэн хүдэлмэри, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд тухай партгрупоргнууд тодорхойгоор нүхэдтөө элидхэһэн байха юм.

Жэшээ болгон Загаһатын совхозой Хүсөөтын һү һаалиин фермын партийна бүлэгэй тоосоото-һунгалтын суглаан тухай богонихоноор хэлэе. Энэ бүлэгые КПСС-эй райкомой гэшүүн, һаалишан У. М. Ербаева толгойлдог юм. Хүсөөтын фермын коллектив арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабариие амжалтатайгаар дүүргэхын тула ехэ оролдолго гаргана. Һү һааха, гүрэндэ тушааха энэ жэлэй гурбан кварталай түсэбөө бүхэли һараар уридшалан дүүргээ һэн. КПСС-эй гэшүүд, һаалишад Мария Гончикова, Намжилма Бархалеева, Ханда Дашицыренова гэгшэд хамаһаа ехэ һү һаажа, түрүү зэргэдэ ябана гэжэ партгрупорг элидхэл соогоо тэмдэглээ һэн. Тиихэ зуураа һүнэй оросые бүри дээшэлүүлхэ арга боломжотойбди. Теэд тэрэнээ гүйсэд хэрэглэжэ шаданагүйбди, зарим нүхэднай һаанаһанда хүрэмөөр ажалланагүй, ажалаймнай журам заримдаа һуладана гэжэ эндэхи коммунистнууд хэлэһэн байна.

Чисаанын совхозой Булагай һү һаалиин фермын партийна бүлэгэй эдэбхитэй ажал ябуулгые һайшаан магтамаар. Энэ бүлэгые мүн лэ КПСС-эй райкомой гэшүүн, аймагай түрүү һаалишадай нэгэн Х. Ц. Буянтуева хүтэлбэрилдэг. Тус бүлэгэй коммунистнууд фермын гээ коллективэй дунда ниитын хүдэлмэри шадамараар ябуулхаһаа гадна, үйлэдбэриин хэрэгтэ анхаралаа ходо табидаг, өөһэдөө эрхимээр хүдэлхые оролдодог шуу. Иимэ оролдолгын ашa туһаар Булагай фермэ түрүү зэргэдэ гаража шадаа. Һү абаха юһэ һарын түсэбтэ даабари 112 процент, гүрэндэ тушааха даабари 127 процент дүүргээд байна. Өөһэдынгөө ябуулдаг эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриие улам һайжаруулжа, доторойнгоо арга боломжые гүйсэд элсүүлжэ, гүрэндэ һү худалдаха энэ жэлэй түсэбые 1300 центнерээр үлүүлхэ гэһэн зорилго урдаа табинхай.

Худанай совхозой Улаахан-Аралай һү һаалиин фермын партийна бүлэгэй тоосоото һунгалтын суглаанда хабаадагшад хүдэлмэримнай һулаар ябуулагдана гэжэ тэмдэглээ. Үйлэдбэридэ хабаатай, мүн хүмүүжүүлгын асуудалнууд хангалтагүйгөөр шиидхэгдэнэ, улаан буланай муугаар түхеэрэгдэнхэй. Тэрээн соо мүртэй хүдэлмэришье ябуулагданагүй гэжэ шүүмжэлхы ажаглалта хэгдэһэн байгаа. Партгрупорг байһан нүхэр Файзулинай орондо мүнөө үхэршэн Ю. П. Верхушин һунгагдаа.

Хэжэнгын совхозой «Красный Яр» гэжэ, мүн Толгойн МТФ-нүүдэй, Худанай леспромхозой Сулхарын модо бэлэдхэлэй пунктын, оньһожоруулагдамал лесхозой партийна бүлэгүүдтэ болоһон тоосоото һунгалтын суглаанууд бэлэдхэл һайнтайгаар, коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар болложо, ажал хэрэгээ улам һайжаруулха тушаа бодото хөөрэлдөөн болоо гэжэ хэлэлтэй. Тиихэдээ үйлэдбэриин ашаг үрэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, коллективэй гэшүүдэй дунда ябуулдаг ниитын хүдэлмэриин удхые улам гүнзэгырүүлхэ асуудалнуудта анхаралаа онсо хандуулһаниие һайшаамаар.

«Красный Яр» гэжэ МТФ-эйн бүлэгэй коммунист А. Т. Филиппов суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, үбэлжэлгын үсдэ малай тэжээлые ехэ гамтайгаар гаргашалха шухала гэжэ заагаа. Хэрбээ тэжээлээ арьбалжа, буйлуулжа малдаа эдюулээ хадаа ядамаргүй үбэлжэлгын хаһые дабаха аргатайбди. Тиимэһээ энэ хэрэгые шанга хиналта доро абаха, тэжээлэй рацион гээшые нарин баримталха, эзэн ёһоор тэжээлдэ хандаха уялгатайбди гэжэ онсолоо.

Аймагай партийна бүлэгүүдтэ болоһон суглаанууд яһала эмхитэйгээр, эрилтэ ехэтэйгээр, шүүмжэлэлэй, өөрыгөө шүүмжэлгын оршон байдалда үнгэрөө гэжэ хэлэхэ байнаб. КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула ямар зорилготой, ямар харюусалгатай байһанаа тодорхойлһон, мэдэрһэн, коллективэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр, ашa үрэ ехэтэй байхаар дэлгэрүүлхэ уялгатай байһанаа элирхэйлээ.

Гэхэтэй хамта аймаг дотор эмхидхэгдэһэн партийна бүлэгүүд бултадаа магтаалда хүрэмөөр бэшэ. Зарим партком болон партбюронууд энэ эхин шатынгаа, эгээл хүн зоной гүн соо хүдэлдэг эмхиеэ муугаар хүтэлбэрилнэ гэжэ сэхэ хэлэх... тайбди. Хэнэйшье ... партийна бүлэгэй ... хүдэлдэг ушар ... парткомой гү, али ... рогой шадамар хүдэл... ашa үрэ мүн ... үгтэхэ зэргэтэй. Бүлэ... хүдэлмэриие саг ... залан хүтэлбэрилхэ ... хадаа парткомой гү... партбюрогой зайлашагүй рэгынь ха юм.

Иимэ эрилтэ дүүргэ... даагүй дээрэһээ, ... тээ туһалдаггүй дээ... ложо. жэшээнь, «50 ... тября», «Первомайский» хозуудта, Худанай ... хоздо байгуулагдаһан ... тийна бүлэгүүд өөһэ... бодото бэеые харуулж... нагүй бшуу. Энэ ... КПСС-эй райком, ... тэрэнэй эмхидхэлэй ... тэрэшэлэн партком ... партбюронууд тусгаар ... лол хэжэ, саашадаа ... на бүлэгүүдые улам ... болгохо. Үүргыень бүр... шэлүүлхэ үдэр бүр... һаламжа үзүүлжэ, ан... табижа байха уялгата... һамнай элирнэ. Энэ ... бодото хэмжээнүүдые ... байһамнай дамжаггүй.

Г. БАЛЬЖИР...
КПСС-эй Хэжэн... райкомой эмхидхэ... таһагые даагш...

УЛАМ ЕХЭ ЭРИЛТЭТЭЙГЭЭР

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, арбадахи табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан түүхэтэ социально-экономическа дэбжэлтэ туйлаха зорилгонууд совет арадай урда табигданхай. Энэ хүндэтэ зорилгоёо бэелүүлхэ замдамнай марксизм-ленинизмын мүнхэ һургаал хүтэлэгшэ одониинь боложо үгэнэ бшуу. «Партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан партийна һуралсалай зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол хадаа марксистско-ленинскэ һуралсалай мүнөө үсын зорилгонуудые гүнзэгыгөөр тайлбарилаа. Тус тогтоол хүтэлбэри болгон, бидэ, Хурамхаанай совхозой коммунистнар, үнгэрэгшэ һуралсалайнгаа жэлэй дүн шүүмжэлхы ёһоор хаража, мүнөө жэлэй һуралсалай зорилго тодорхойлһон байнабди.

Һуралсалай үнгэрэгшэ жэлэй зорилгонууд гол түлэб муу бэшээр бэелүүлэгдэһэн, хараалагдаһан программада кружок, һургуули бүхэнэй шагнагшад шудалжа гараһан юм. Политическэ, теоретическэ эрдэмээ илангаяа эдэбхитэйгээр дээшэлүүлэгшэдэй дунда манай организациин коммунистнар лугомелиоративна отрядай түрүү бригадир Н. С. Зверков, үхэршэн С. Б. Кубушенов, хонишод Х. Б. Турлакова, Б. Д. Бадмаев болон бусад байна. Пропагандистын хүдэлмэридэ совхозой экономист В. Б. Баянов, зоотехник-селекционер В. Э. Ринчино гэгшэд үнинэй хабаададаг, хэшээл бүхэнөө идейно-политическэ болон методическа үндэр хэмжээндэ үнгэргэдэг юм.

Бүхы партийна организацидал адли, манай парторганизациин дэргэдэхи кружок, һургуулинуудта КПСС-эй XXV съездын материалнууд гүнзэгыгөөр шудалан үзэгдэхэ байна. Хамта дээрээ юһэн һургуули манда эмхидхэгдэбэ. Тэрэ тоодо совхозой дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд хүтэлбэрилэгшэд «КПСС-эй политика — мүнөө үеын марксизм-ленинизм» гэһэн һургуулида һураха юм. Эндэ пропагандистаар В. Б. Баянов хүдэлхэ. «КПСС-эй политикын гол шухала асуудалнууд» гэһэн эхин шатын политическэ һургуули Доодо-Хурамхаанай һаалиин фермэдэ эмхидхэгдэнхэй. В. Э. Ринчино тус һургуулиие хүтэлбэрилнэ. Мүн тиимэ һургуулинууд Үнэгэтэйн участогай хонишодой дунда, гараж, МТМ-эйн механизаторнуудай дунда эмхидхэгдээ. Пропагандистнар Б. Е. Доржиев, А. П. Толстихин гэгшэд эдэ һургуулинуудые хүтэлбэрилнэд. Комсомолшуудай политкружогые инженер Н. Ф. Бубнеев хүтэлбэрилнэ.

Эдээнһээ гадна, совхозой үйлэдбэриин дүрбэн участогуудта коммунис ажалай һургуулинууд нээгдэжэ, тэндэхи ажалшад партиин мүнөө үсын экономическа политика шудалжа эхилээ. Дурсагдагша кружок, һургуулинуудай хажуугаар бүгэдэ ниитын механизаторай һуралсал, малшадай зооветеринарна һуралсал хараадаа абалсахада, совхозоймнай 180-яад хүн элдэб түхэлэй һуралсалда хабаадана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Зооветеринарна болон механизаторай һуралсал аймаг дотор эмхидхэгдэдэг юм. Мэргэжэлээ дээшэлүүлгын районно һургуули Гааргын курорт дээрэ тогтоогдонхой. Тэндэ амаралтын байшанда ойрохоно һуралсалай хэшээл үнгэргэдэг залтай, номууд, харуулаи тайлбарилха хэрэгсэлнүүд байдаг. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, малшадай, механизаторнуудай амжалтатайгаар һураха бүхы эрхэ нүхэсэл байгуулагданги.

Үнгэрэгшэ жэл районно тус һургуулида совхозоймнай арбан хүн ошожо һуралсаһан юм. Тэдэнэрэй һуралсалаа дүүргэхэдэ шалгалта боложо, мэргэжэлынь дээшэлүүлэгдэһэн байна. Мүнөө жэл бүри олон малшад, механизаторнуудые энэ һургуулида эльгээхэ түсэбтэйбди.

Энэ жэлэй партийно-политическэ һуралсалай урда ехэ, харюусалгатайшье зорилгонууд табигдана. Тэрэнэй амжалтаһаа арбадахи табан жэлэй түсэб хараануудые саг болзортонь бэелүүлгэ, коммунис үзэл сурталаар ажалшадые хүмүүжүүлгэ сэхэ дулдыдаха байна. Хэшээлнүүд октябриин 15-һаа эмхитэйгээр эхилбэ.

Б. САМБУЕВ.
Хурамхаанай совхозой парткомой секретарь.

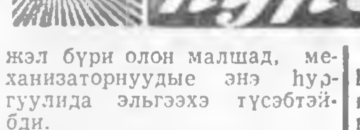

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ һуралсал

БАГША-ПРОПАГАНДИСТ

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ дунда һургуулиин һуралсалай таһагые даагша Анна Афанасьевна Буркова партийна һуралсалда пропагандистаар 17-дохи жэлээ хүдэлжэ байна. Тон түрүүн эхин шатын политическэ һургуулида хүдэлжэ, пропагандистынгаа ажал эхилһэн юм. Мүнөө философи үзэдэг теоретическэ семинарые ударидана.

Тус семинарта һурагшад — Мухар-Шэбэрэй дунда һургуулиин багшанар мүнөө жэлдэ «Партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр КПСС-эй теориин ба политикын гол шухала асуудалнууд» гэһэн курс үзэжэ эхилһэн байна. Эндэ түрүүшын хэшээл һайнаар үнгэрөө.

Хэшээл бүхэндэ, хөөрэлдөөн бүхэндэ, теоретическэ конференци бүхэндэ бэлдэхын тулада саг үргэлжэ ехэ оролдосотойгоор хүдэлхэ хэрэгтэй болодог. Энээндэнь газетэ, журналнууд ехэ туһатай байдаг юм. Жэшээнь, Анна Афанасьевна «Коммунист», «Политическое самообразование», «Агитатор», «Новое время» гэжэ журналнуудые олон жэлдэ захижа абадаг. Гадна партиин райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедтэ ходо ерэжэ, ном үзэдэг гуримтай. Шухала асуудалнуудаар зүбшэжэ болоно, библиотекын ном дүүрэн байха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: теоретическэ семинарые хүтэлбэрилэгшэ А. А. Буркова (баруун гарһаа) хэшээлээ эхилхынгээ урда тээ партиин райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша Б. Н. Дамбаеватай зүбшэхэеэ ерээд байна.

Н. ХУДУГУЕВАЙ фото.

ҺУРАЖА ЭХИЛЭЭ

Байгша оной октябриин 15-һаа хүдөө нютагуудта политическэ һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ. Энээн тухайда партиин райкомуудһаа мэдээсэһэн байна.

ХОРИ. (Телефоноор абтаба). Аймагай совхозуудта, леспромхозуудта, эмхи зургаанууд болон организацинуудта — хаа хаанагүй политическэ һуралсалай түрүүшын хэшээлнүүд эхилбэ. «Георгиевский» совхозой партийна организациин политическэ һургуулинуудта түрүүшын хэшээлнүүд эмхитэйгээр эхилээ. Эндэ дунда шатын нэгэ һургуули, эхин шатын хоёр һургуули, Георгиевско дунда һургуулиин дэргэдэ теоретическэ семинар энэ жэлдэ хүдэлхэ болонхой. Совхозой ахамад зоотехник Б-С. Н. Бадмаев, Ашангын отделениие эрхилэгшэ Б-М. Ц. Дондуков, Амагалантын отделениин зоотехник Л. Б. Димитрова гэгшэд хүтэлбэрилдэг һургуулинуудтаа түрүүшынгээ хэшээлые эмхитэйгээр үнгэргөө. Совхозой партийна комитет, тэрэнэй секретарь К. Д. Чимитов парткомой гэшүүдые һургуулинуудта эльгээһэн байна.

Партийна һуралсалай шэнэ жэлдэ аймаг дотор бэлэдхэл һайса хэгдэһэн байгаа. Хамтадаа политическэ 76 һургуули, теоретическэ семинарнууд хүдэлхэ юм. Эдээндэ 1345 коммунист, партийнабэшэ эдэбхитэд һуралсахань. Эхин шатын 18 һургуули, дунда шатын 22 һургуули, 19 теоретическэ семинар КПСС-эй XXV съездын материалнуудые үзэжэ оробо.

Партийна, ажахын эдэбхитэдэй аймагай һургуулида 116 хүн һураха юм. Совхозуудай, леспромхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, ахамад мэргэжэлтэд, сельсоведүүдэй түрүүлэгшэнэр, партийна комитедүүдэй секретарьнар, профсоюзуудай комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр болон бусад хүтэлбэрилхы тушаалтад тус һургуулида һураха юм.

Хандагайн, Хориин леспромхозуудта түрүүшын хэшээлнүүд эмхитэйгээр үнгэрөө. Политическэ һуралсалай жэлэй түрүүшын хэшээлнүүдэй дүнгүүдые гаргажа, партиин райкомой бюро дээрэ зүбшэжэ, дутуу дундануудые усадхаха хэмжээнүүдые эртээнһээ абахабди, — гэжэ райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо Т. А. Абидуева хөөрэбэ.

ПЕТРОПАВЛОВКА. (**Телефоноор нүхэр С. Чойдонов дамжуулба**). Аймагай колхоз болон совхозуудай, эмхи зургаанудай, һургуулинуудай партийна организацинууд политическэ, экономическа һуралсалай шэнэ жэлдэ яһала һайнаар бэлдэһэн байгаа. Байгша оной октябриин 15-да хаа хаанагүй партийна һуралсалай хэшээлнүүд эхилээ. Борьёогой, «Октябрьский», «Заречный» совхозуудай һураха хүнүүд бултадаа сугларжа, түрүүшын хэшээлнүүд эмхитэйгээр эхилээ.

Аймагай дунда һургуулинуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн теоретическэ семинарнуудай хэшээлнүүд мүн лэ эхилээ. Зэдэ станциин дунда һургуулиин директор Х. Д. Гочиева, Петропавловскын дунда һургуулиин директор В. Г. Слецкиин гэгшэд теоретическэ семинарнуудые хүтэлбэрилдэг. Эдэнэр түрүүшын үдэр партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдые шудалха программын түрүүшын темээр лекци уншаһан байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай фермэдэ эхин шатын политическэ һургуулиин хэшээл мүн лэ эмхитэйгээр эхилээ. Эндэхи наймаан жэлэй һургуулиин директор В. А. Иванова эндэ пропагандистаар хүдэлнэ. Тус фермын һаалишад, үхэршэд, отделениин бусад хүдэлмэрилэгшэд түрүүшын хэшээлдэ ерээ.

Түрүүшын үдэрһөө һуралсалые шалгаха, удхыень гүн гүнзэгы болгохын тулада оролдохо байнабди.

ТҮРҮҮШЫН ХЭШЭЭЛ

НАРҺАТА. (**Телефоноор абтаба**). Энэ жэлдэ аймаг дотор хамтадаа эхин шатын политическэ 26 һургуули, дунда шатын 20 һургуули, 17 теоретическэ семинар хүдэлхэ юм. Эдээндэ, 1119 хүн, тэрэ тоодо 531 коммунист һураха болонхой. Аймагай ажахынуудай партийна комитедүүд шэнэ жэлэй һуралсалда бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Политическэ һуралсалда хабаадаха хүнүүдэй һураха һургуулинуудые зүбөөр тодорхойлоо, тэдэнэрэй эрдэм һургуули, хүсэл эрмэлзэлэлынь хараадаа абалсаа. Тиигэжэ түрүүшын хэшээлнүүд Яруунын, Исэнгын совхозуудта һайнаар үнгэрһэн байна. Исэнгын совхозой захиргаанай хүдэлмэрилэгшэдэй һурадаг марксизм-ленинизмын һургуулида пропагандист Д. Ш. Шагжин түрүүшын үдэр «КПСС-эй политика — марксизм-ленинизмын бодото бэелэл мүн» гэһэн программын түрүүшын темээр хэшээл үнгэргөө.

Гүндын дунда һургуулиин дэргэдэхи теоретическэ семинарые тус һургуулиин директор И. С. Шоноев хүтэлбэрилнэ. Мүн лэ партиин XXV съездын материалаар түрүүшын темэ эндэ үзэбэ.

Һуралсалай түрүүшын үдэр аймагай партийна, совет эдэбхитэд булта һургуулинуудта ошожо, хэшээл эмхидхэхэ хэрэгтэнь туһалһан, шалгаһан байна.

Д. ДУГАРОВ, манай корр.

ЭМХИТЭЙШЬЕ ҺАА...

Коммунистнуудай марксистско-ленинскэ һуралсалай эхилхын урда тээ партиин райком аймагай пропагандистнарай семинар үнгэргэһэн байгаа. Һуралсалай шэнэ жэлдэ хэхэ юумэн тухайдаа, политическэ һуралсалые улам һайжаруулха, хүсэ нүлөөтэй, ашa үрэ ехэтэй болгохо тухай хөөрэлдэһэн байна. Байгша оной гурбан кварталай түсэбэй дүүргэлтын зарим дүнгүүд ба абаһан социалис уялгануудаа бэелүүлжэ, ажахын жэл амжалтатайгаар түгэсхэхэ тухай эндэ хөөрэлдөөн болоо. Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь А. И. Плотников, хүдөө ажахын институдай багша Б. М. Марказов, райкомой пропаганда, агитациин таһагай хүдэлмэрилэгшэд эндэ мэдээсэл хэһэн байна. Улас түрын байдал ба КПСС-эй уласхоорондын ажал ябуулганууд тухай лекци партиин обкомой лектор Г. В. Кибирев уншаа.

Байгша оной октябриин 15-да аймагай партийна, совет эдэбхитэдые суглуулжа, политическэ һургуули бүхэндэ гаргаһан байнабди. Бүхы колхозууд болон совхозуудта октябриин 18-да түрүүшын хэшээлнүүд үнгэргэгдөө. Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо, «Победа» колхоздо, Хёлгын леспромхоздо, оёдолой фабрикада хэшээлнүүд яһала эмхитэйгээр, олон хүнэй хабаадалгатайгаар үнгэрөө. Энээнтэй хамта зарим газарта, онсолон хэлэхэдэ, «Дружба» колхозой Елаань һууринда, Бодонгуудай совхозой Хонхоло нютагта политическэ һургуулинуудай хэшээл ямаршье шалтагаангүйгөөр болоогүй. Түрүүшын үдэрһөө иимэрхүү дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүдые абахабди. Мүн хэшээлнүүдэй удха бүри гүнзэгы, уран хурса болгохо, методическа хэмжээень дээшэлүүлхын тулада оролдохобди.

В. ПАНЬКОВ.
КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо.

АЖАЛДАА ШУНАЛТА...

Энэ хүн һаял дүшэ наһа хүрэжэ ябабашье, бүхы аймагтаа үнинэй нилээд суутай, хүндэтэй болонхой. «Одоол дээрээ ахагүй ажалша бэрхэ хүн даа» гэжэ нютагайнь зон булта хэлсэдэг юм.

Владимир Машкинов «Восточные Саяны» колхозой эгээл дүршэлтэй шадамар механизаторнуудай нэрэн. Үхибүүн ябахаһаань абан, дайнай үсын шэрүүн жэлнүүдһээ эхилээд тэрэниие танихаб. Маряагүйшэг аад, шүрбэһэлиг шуумар хүбүүн номдоо, наадандаашье шуналтай агша һэн. Бишыхан ябахадаа, тэрэ трактор, машинаар ехэтэ һонирходог байгаа. Харахал бүхэндэш машина, тракторнуудай хажуугаар эрьелдэгшэ бэлэй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай һүүлдэ Володя одоол һанаһанаа хүсэлдүүлжэ, трактористын курс дүүргээ.

Залуу тракторист түрүүшын үдэрһөө ажалдаа оролдосотой гэжэ магтуулжа эхилээд, богонихон болзор соо колхозойнгоо түрүү механизаторнуудай нэгэн болоо.

Нүхэр Машкинов мүнөө арбан нэгэдэхи жэлээ кукурузашанаар ажаллана. Жэл бүри үндэр баян ургаса ургуулжа абадаг. Иимэ амжалта туйлахын тула эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллана ха юм.

Үндэр хада уулата нютагай байгаалиин, сагай уларилай эрхэ байдал саг үргэлжэ хубилжа байдаг ха юм. Хура бороо орожо байтараа, гэнтэ наран гараад, халуухан элшээ дэлгэжэ байха. Удаань хаанаһаашьеб саһан хайлаад абаха, Тиимэһээ Владимир Доржиевичые сагай уларилтай ходо тэмсэжэ байдаг хүн гэжэ хэлэхэдэ алдуугүй. Дуратайл хадаа ажалдаа бүхы хүсэ шадалаа зорюулна.

Түрүүшынгээ жэлдэ кукурузын жэгдэ бэшээр — зарим газартаа шэнгэнээр, нүгөө тээгээ сажан болохо үндэрөөр, удхэнөөр ургахадань гайхаба. Нэгэл таряалан дээрэхи ургаса яахадаа иимэ илгаатай байнаб гэжэ кукурузашад бодолгого болобо, шэнжэлжэ үзэбэ. Шэбхэ багаар оруулһан газартань юундэшьеб удхэн үндэр ургаса гарана гэжэ элирээ. Тэрээнһээ хойшо бүхы талмайгаа нэгэ жэгдээр утэгжүүлдэг болоо һэн.

Шииг нойтон гээшэ ургасада аргагүй ехэ туһатай. Теэд хабартаа бороогой орожо эхилэмсээр кукурузын ургаса буртаг ногоондо даргадашадаг муутай.

Эндэ хайшан гэхэ гээшэб. Зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэхын тула эшынь бултайхые хүлеэхэ хэрэгтэй, тэрэгүй һаа хуу хосорхо гэжэ Владимир Доржиевич бодобо. Тиимэһээ плантацияа борнойлхо гэжэ шиидээ. Иигэжэ бүхы газар буртаг ногоон һоо сэбэрлэгдэһэн һэн.

Мүн түрүүшээр үшөө иимэ ушар тохёолдоо. Ургасань үндыжэ, 4—5 нам... гараад. саашаа үр... лишодог байба. Н... ногоон торгон ... борложо борсойлд... лэй. Тиихэдэнь Б... газарай хүрьһэнд... үтэгжүүлгэ дутал... ойлгоод, зундаа н... жээл үгэдэг болоһ...

Арбадахи табан ... түрүүшын жэлэй зу... мир Доржиевич ехэ... гаа зобоо. Ушарынь ... дэ. үзэгдөөгүй ехэ ... 150 гектар газарые ... уһалхын аргагүй, ... уһан үгы. Тиибэ яа... курузашан тэмсэжэ...

Урданһаа хоншо ... хэндэ газарай ... оруулжа байһан ... мүн хабартаа ору... миагайнь уһан га... һэндэ нэмэлтэ хү... бшуу. Тэрээнһээ га... бар эртээр саһанай ... газарай хатахалаар ... хин борнойлжо, ш... ень хүрьһэндэ һаи... һан байгаа. Эдэ бү... техническэ хүдэлм... нэйнь ашаар газара... һэн ган гасуурта ... гүй, бараг гараса...

— Баян ургаса ... тула жэл бүри иигэ... лаха баатай болонoб... нютагта ган гасуур... болодоггүй гэжэ ... һанадаг. Хаанашь... юумэ байдаггүйл да... жэ Владимир Д... хөөрэнэ. — Мүнөө ... ган гасууртай ба... һаань, оролдоһонои... яһала баян ургаса ... даба. Газарайнь ... һайса бариһанай. ... гэ горитой оруулһа... үрэ гэжэ һананаб.

Сэхыень хэлэхэдэ ... мир Доржиевич ... жэлдэ — ган гасу... хура бороотойшье ... гаагүй гэхээр ходо... баян ургаса ургуул... ёһотойл шэдитэ га... гэжэ хэлэхээр. Хэ... дэһээр бүхы юумэнэй ... та. илалта ажалла... хүсэн ха юм даа.

Тээмэндэ намар эн... хадамни Галбай т... хоёр модо шахуу б... да «Аршаан» куро... зурыһан харгын ба... жууда тэрэнэй ... кукурузань өөдөө н... шэ дүүлин, ой модо... гааһан шугы шэнги ... ногооржо байгаа бэ...

— Гектар бүриһ... центнер ургаса аба... гээд, тэрээнһээ асуу...

— Гектарай 350 ... һээ доошо ороогүйл ... бэ тэрэ.

— Танай хуряаһа... рузаар дарагдаһан ... хэды шэнээн м... ороно гээшэб?

— Галбайн. Та... дай һаалиин фе... үнеэдтэ, тиихэдэ үш... бан отарын хонид... үбэлдөө эдюулэгдэ...

Б. ЯБЖАН...
манай к...

Семипалатинскын гурил татадаг комбинадта үдэр һүнигүй таряан орожо байна. 60 тонно шэгнүүртэй түмэр замай вагоной ашаа 15 минута соо буулгаха түхеэрэлгэ эндэ тодхогдонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Семипалатинскын комбинадай газаа.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДААР

РСФСР:

БАРИЛГАШАДТА ХЭРЭГТЭЙ ТҮХЕЭРЭЛГЭНҮҮД

Ярославлиин «Красный маяк» гэжэ заводто үндэр бүтээсэтэй шэнэ электровибраторнуудые хэжэ эхилээ.

Бетон нягтаруулдаг гаһар хүсэтэй түхеэрэлгэнүүд гидростанци болон гидротехническэ барилгануудта хэрэглэгдэхэ юм.

Саяно-Шушенска болон Токтогульска ГЭС-дэ тиимэ машинанууд эльгээгдээ. Жэлэй дүүрэтэр нэгэ мянган электровибратор хэгдэхэ байна.

УКРАИНА.

ДУБ МОДОНОЙ ҮРЭҺЭН

Винницын ой модоной станциин хүдэлмэрилэгшэд табин зургаан наһатай дуб модоной үрэһэ суглуулжа эхилээ. Урдань иимэ үрэһэ табин наһатай дуб үгэгшэ бэлэй. Хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат В. И. Белоусов эрхим һайн мододой һалаа мүшэрнүүдые залуухан модонгой ниилүүлжэ һуулгаһан байна. Тиигэжэ һуулгаһанай хоёрдохи жэлдэ модохонууд сэсэглэжэ, һайн шанартай налхи үгэнэ. Гушан мянганһаа олон модохонуудые ниилүүлжэ һуулгаһан байна.

Модоной эрхим һайн үрэһэнэй туршалгын ажахы областьдо байгуулагдаа. Ойрын жэлнүүдтэ ажахын газар үргэдхэгдэхэ, бүхыдөө наян гектар талмай эзэлхэ.

АРМЕНИ:

ТЭЖЭЭЛ ЕХЭЭР БЭЛДЭГДЭНЭ

Армениин ажахынууд социалис уялгаар хараалһанһаа ехээр сенаж бэлдэжэ эхилээ. Фермэнүүдэй хажуудахи нүхэнүүдтэ 200 мянган тонно сенаж хэгдээ. Сезоной дүүрэтэр үшөө табан мянган тонно хэгдэхэ байна. Ажахын ажалшадта промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд туһа хүргэнэ.

Сентябрь һарада бороотой байгаа. Һүүлээрнь дулаач үдэрнүүд тогтожо, Арарадай голоор, мүн бусадшье районуудта ногоон бужаганан гараа. Гектар бүхэнһөө 250 центнер тэжээл абтана.

ЭСТОНИ:

«СЫПРУС» ГЭЭШЭ ХАНИ НҮХЭСЭЛ МҮН

Хатар гүйсэдхэжэ байһан хүбүүд, басагадые, хажуу талаһаань харахада, атиралдан мушхаржа байгаа далайн долгид һанаанда ороно. Үндэһэн эстон маягтай хубсаһа үмдэнхэй. Урданай хатар хужарлан-харамаар гү... Молдаван арадай ... тарай һүүлээр укр... лай «Гопак» гара... сортоотон түргэн ха... шэ.

Таллин хотын Я... сын нэрэмжэтэ с... гон дэргэдэхи «Сы... жэ уран һайханай ... хатаршадые хүн з... ташалгаар угтана. ... лектив республика ... суутай болоһон ю...

Бүлгэмэй бүрид... гаран хүн оролсоно... ческа мэргэжэл олг... дунда һургуули д... хүбүүд, басагад ... ябалсана.

Ажалшадай уран ... бүхэсоюзна нэгэдэх... валиин үедэ «Түрэл ... гэжэ хатар бэлдэһ... «Сыпрус» гэжэ үгы... хада, хани нүхэсэл ... хатай болоно. Бүлг... пертуарта дэлхэйн ... 150 гаран хатар ...

Б. Б. ЯМПИЛОВАЙ 60 НАҺАНАЙ ОЙДО

БУРЯАД ХҮГЖЭМЭЙ БУЛАГАЙ ЭХИНДЭ

…36 жэлэй саана, …оной октябрь һарада …-Монголой уран һай-… түрүүшын декада бо-… амжалтатайгаар дүү-…эй. Тэрэ үеын нэгэ …афи минии урда олон …алта ушаралнуудые …на. Декадын дүнгүү-… манай олохон нүхэдтэ …композиторнууд, режис-… дуушад, баледэй …ар, хүгжэмшэдтэ гү-…рын дээдэ хайра шан …гүртэсгдөө һэн. Тэдэ-… Бүхэсоюзна староста … Иванович Калининай …тэ халуун гарһаа ор-… медальнуудые һаяхан … М. И. Калининтай … Кремль соо фото-зура-…абхуулаа бэлэй. Эдэ …һан золто урашуулай … залуухан Бау Ямпило …адьхэл дүүрэн һуухые …абди.

…хэдэ Уралай М. Му-…ин нэрэмжэтэ консер-…ин дүрбэдэхи курсын …т аад. композитор … Фроловой шаби байһан …үгжэм зохёолой орёо … мэргэжэл шудалжа …аа, нютагаа уригдажа. …да бэлдэлгэдэ эдэбхи-… хабаадалсаба. Нигэ-…гжэмэй эхин амтые …айхадаа, өөрэйнь баг-…һан П. М. Берлинскиин…а анха түрүүшын … хүгжэмтэ драмын …ые найруулалсажа …

…эжэ Бау Ямпилов …ын декадада мэргэ-… композитор болохо байһанаа харуулаа. Гадна тэрэ үедэ олон дуу болон романснуудые бэшэһэн, арадай инструментнүүдэй оркестртэ хэдэн томо хүгжэм зохёоһон байгаа. Тиигэжэ Бау Ямпилов буряад профессиональна хүгжэмэй эхин түрэлгын үлгын дууе бэшэл сэһэн, национальна анха түрүүшын композиторнуудан бэлигтэй нэгэниинь болоо.

«Буряад-Монголой искусствын декада болбол арадайнь соёл культурын хүгжэн болбосорһоной аша үрэ, агуу ехэ ород ба буряад-монгол арадуудай хоорондын нягта культурна хани барисаанай аша үрэ мүн» — гэжэ декадын нээгдэһэн үдэрэй номерто (1940 оной октябриин 20-до), «Правда» газетэ бэшэһэн байна.

Энэ үндэр сэгнэлтые баталжа, манай хүгжэмтэ драмын театр (мүнөө оперо ба балетэй театр) Совет гүрэнэй дээдын шагнал — Ленинэй ордендо хүртөө бэлэй. Бусад хүгжэмшэдэй дунда Бау тиихэдэ «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаа һэн.

…1934 он һэн. Мүнөө үеын буряад уран һайханай үүр сайжа, наранайнь бүри ургахаяа байһан саг байгаал даа. Бидэнэрэй — Бурядай уран һайханай, уран зохёолой залуу түлөөлэгшэдэй эдир наһан бэлэй даа.

Эдир наһан… Эдэ үгэнүүд имагтал манай үеын залуу наһан байхаһаа гадна, бүхы буряад искусствын залуу наһан байгаа гэхэдэ, үлүүсэ хэлэгдэшэһэн үгэ хүүр болохогүй ёһотой даа. Үнэхөөрөө, үнгэрөөшэ гушаад онуудай эхин — бүхы Бурядай дуун, хүгжэм, шүлэг, юрэ уран һайхан зохёол бүтээлэй эдир наһан, эршэтэ алхам, эршэмтэ хүгжэл байһан юм!

Эгээл энэ үедэ шэнэород совет дуунууд оршуулагдажа, шэнэ буряад дуунууд зохёогдожо, олон түмэнэй урма зориг бадаруулжа байгаа. Эгээл энэ үеын үндэһэн буряад поэзи социалис реализмын үндэр дабаануудые дабажа байгаа: Дамба Даширнимаевай «Совет», «Туг», «Тоёон» болон бусад шэнэ ёһоной шүлэгүүд залуушуулай зүрхые ээлжэ байһыень һанаад үзэхэдэ, оөртэйнь, үндэр, бата Дамба Даширнимаевичтай хөөрэлдөөд үзэхэдэ гоё агша һэн даа…

Эгээл энэ үедэ — урач һайханаймнай ургын гаража эхилһэн, удаань хонхо сэсэгэй, бадма лёнховын һалбархаяа байһан үедэ — Бау Ямпиловай оюун бэлиг түрүүшынгээ дэлбэнүүдые үгэжэ эхилээ бэлэй.

Бэлэй… гэхэ дүүрэн эрхэтэйб. Бау мүнөө жаран наһанайнгаа жаргал эдлэһэн, сэсэн боложо, залуу зандаа үлэһэн хүн, оюун бэлигэйнгээ оройдо хүрэһэн манай сасуутан, Совет ороной элитэ композитор, РСФСР-эй арадай артист, РСФСР-эй композиторнуудай холбооной секретарь, Буряадай АССР-эй композиторнуудай холбооной түрүүлэгшэ, олониитын элитэ ажал ябуулагша. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, совет композитор!

Шэрэ будагаар, уран аялгаар элбэг тэрэнэй «бииирэ» дороһоо мүнөө гурбан зуугаад һайса гаран хүгжэмэй зохёол найруулганууд бүтээд, арад зоной аажам зүрхэн дээрэ табигдаад байхань һайхан. Томо захатануудыень абаад нэрлэе: оперонууд «Булагай эхиндэ», (үгэнь А. Арсаланов ба Ц. Галсановай), «Прозрение» (үгэнь Ю. Хазановай), «Гайхамшаг нюуса» (үгэнь Н. Маляревскиин), «Цыремпил Ранжуров» (үгэнь Ю. Хазановай), баледүүд «Арюун гоохон Ангар дүүхэй» (Л. Книппертэй хамта), «Үндэр дуута баллада»; хүгжэмтэ шог ёгто зүжэгүүд — «Моргоной муу зан», «Будамшуу» оратори «Шэнхинээтэ нарһад» (Н. Дамдиновай үгэдэ): кантатанууд «Ленин баатар» (Ц. Галсановай үгэдэ), «Ленин тухай» (С. Ангабаевай үгэдэ), «Парти тухай» (Д. Жалсараевай үгэдэ), «Амар сайн, Москва!» (Ц. Галсановай үгэдэ): симфоническа хүгжэм «Һалбаран байгаа нютагни», («Ульгэр домогто поэмэ», «Хүгжэмтэ хатар наадан», «Үянгата поэмэ».

Гадна композитор хоёр зуугаад дуу бэшэһэн юм. Тэдэнэй олонхиинь хамта зохёолсоһоноо дурдахадаа, би омогорхохо золтойб.

Бидэ хоёрой хамта зохёоһон түрүүшын дуун 1934 ондо бүтээ бэлэй. Тэрэ үеын хүнүүд баран һанана ёһотой — «Сэлэнгын эрьедэ» гэдэг романс:

Мүнгэн Сэлэнгын ногоон эрье
Мүнөө минии сэдьхэл эзэлээ.
Мүрөө ниилүүлэн сугтаа һуухадам,
Мүшэн шодэнэйш галнууд сахилаа.
Орожо жаргаһан наранай туяае
Огторгойн хаяа буляалдан байна.
Мэдээтэ нюуса шинии зосоохие
Минии зүрхэн буляалдан байна.

Тэрэ гэһэн 30-аад оной эхинһээ абаад, би Бау Ямпиловтай 50-аад дуу бэшэлсэ һэн байхаб.

Али бүридэнь дуунай шүлэгүүдыеньбе бэшэжэ байхадаа, кантата, ораторинуудыеньбе зохёоходоо, либреттэ дээрэньбе хүдэлхэдөө, Бау Ямпиловай зүгһөө хүгжэмэй ажалда ямар ехэ зоригжолтой, ямар ехэ шуналтан, ямар ехэ бэлигтэй байһыень эли тодо ажаглажа байдаг байнаб. Энээнние би онсо тэмдэглэхэ зэргэтэйб. Хажуудань хаража байһаараа, хүгжэмэй түрэлгын «зүүридэһэн» дээрэ байдагаараа он мэдэнэб. Ямар ухаан, ямар мэргэжэл, ямар нарин ажал дээрэһээ тэдэ ехэ зохёолнууд — һайн, үндэр зохёолнууд — бүтэдэг бэ гэжэ.

«Хүн һурадаг юм, һур һунадаг юм» — гэһэн буряад оньһон үгэ бии. Хүн үтэлхэ бүреэ өөрынгөө ухаан сэдьхэлэй оёор сооһоо эдир наһанайнгаа үйлэ хэрэгүүдые уудалдаг, муу һайнь шүүдэг зантай ха юм. Тэрэ юундэб гэхэдэ, өөрынгөө хүби заяанда хүртэһэн замые, хүн амитанай үрсэ зүрхэндэ юун һайниие үлөөгөөбиб, юун шэнэ удха шанар үгөөбиб гэжэ хаража үзэдэг. Тиихэ зуураа, үшөө юу хэжэ үрдихэ гээшэбиб, тэдэмни ямар зэргээр уладта сэгнүүлхэ гээшэб гэхэ мэтын сошордолтой мэдэрэлнүүдые зосоогоо оруулдаг. Тиимэ бодол Бау Ямпиловташье байжа болоо магад. Зүгөөр композиторта тиитэрээ сошордоһоной үлүү гээд би сэхэ хэлэхэ байнаб. Бау Базарович бүтээл зохёол дээрээ эрэ доргон зангаар, бэлиг түгэлдэрөөр хүдэлһэн зандаа.

Бау Ямпиловай зохёолнуудай урнэ, үмэнэ, умари, дурана бүхы зүг шэгүүд — жэнхэни совет үндэһэ һууритай. Композиторай бүхы зохёолой ажал, тэрэнэй найруулһан бүхы хүгжэмүүд социалис байгуулалтын, Эсэгэ ороноо хамгаалгын данһай, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй, арадуудай эхэ дүүгэй хани барисаанай, Совет Буряад ороной алдарта хүнүүд болон тэдэнэй ашата ажалай соло дуудалга мүн болоно.

Ц. ГАЛСАНОВ,
поэт.

КЛУБ БА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН

Эгээн түрүүн хэнэй һанаанда иимэ һониин бодол ороо лаб? Магад, Александр Нимаевичай. А. Н. Галсанов клубай ажал ябуулгада дүй дүршэлтэй болоһон, үнинэй хүдэлмэрилэгшэ юм. Тэрэнэй хүсөөр, оролдосоор Ташарай соёлой байшан ганса Сэлэнгэдээ бэшэ, мүн республика доторооше эрхим гуламтануудай нэгэн болоһон байха. Эдэбхитэй, үүсхэлтэн хүн юм. Ямаршье ажалые һайнаар эмхидхэжэ шадаха. Тиимэһээ «Сэнхир галханда» һаалишадые урижа, клуб соогоо һонирхолтой уулзалга эмхидхэхэ гэһэн үүсхэлые клубай хүдэлмэрилэгшэд бариандаа дэмжээ. Библиотекарь Светлана Дарханова тусхай сценари зохёожо, һаалишадай сэдьхэл һанаа хүдэлгэмэ уулзалга эмхидхээ.

Тэрэ үдэр Ташарай фермын һаалишад бүшүүхан ажаллажа, клуб ошохоёо яараа һэн. Клуб соо һайндэрэйхидэл гоё һайхан. Колхозой эрхим ажалшадай амжалтануудые гэрэлэһэн Хүндэлэлэй самбар. Тэрэн дээрэ Ташарай фермын түрүү һаалишадай дүрэ-зурагууд болон тоо баримтанууд. «Ажалдаа дуратайб'» гэһэн тэмдэг доро мүнөөхи «Сэнхир галхан» үнгэрөө. Фермын эгээ хүндэтэ һаалишан, Социалис Ажалай Герой Цыжит Бальчиновна Жалсанова түрүүтэй һаалишад ерэжэ, сагаан эдеэнэй дээжэтэй «түхэреэн» столдо һууба.

Фермын ажал тухай, һаалишанай мэргэжэл тухай хөөрэлдөөн һонирхолтойгоор эхилбэ. Ямар арга боломжоор ажалаа һайжаруулхаб, социалис мүрысөөнэй үүргэ ажалай бүтээсэдэ али зэргэ нүлөө үзүүлнэб, зарим дутуу дундануудые ямар аргаар усадхахаб гэхэ мэтын асуудалнууд аша туһатай хөөрэлдөөнэй гол удха болоо. Мэргэжэлээ залуушуулда дамжуулха асуудалда илангаяа анхарал хандуулагдаа. Түрүү һаалишад дүй дүршэлөө залуу халаанда үгэхэеэ бэлэн байһанаа мэдүүлбэ.

— Танай фермын ерээдүй сагые ямараар тухайлнабта? — гэһэн асуудалда һаалишан бүхэн өөрынгөө хүсэл, һанал бодол тухай хөөрэхэ дуратай байба.

— Машинаар һү һаадаг болобошье, һаалишанай уян гар, урин сэдьхэл үнеэндэ хэрэгтэй байха, — гэһэн бодолые барандаа зүбшөөбэ.

Энэ уулзалгын улам һонирхолтой байхын тула клубай хүдэлмэрилэгшэд «Сэнхир галхандаа» шүлэгүүдые яриба. Поэзиин шэнэ номуудһаа бүридэһэн тусхай выставкэ эмхидхэгдэһэн байна. Совет, ород ба буряад поэдүүдэй шүлэгүүдые сэжэжэр мэдэхэ һаалишад байжа, уулзалга угаа һонирхолтой болошобо. Залуу һаалишад Дарима Данзанова Таня Домеева хоёр хэмнай һайнаар поэзи мэдэхэб гэпэлшүү ээлжээгээр хэдэн шүлэгүүдые уншабад. Поэзидэ зорюулагдаһан викторинын асуудалнуудта харюусаһаншье һаалишад байба. Удаань дуунууд ханхинашаба. Тэндэ тодхогдоһон сэнхир экранда Юроөгэй гол тухай телефильмын дамжуулагдажа эхилхэдэ, дууншье замхаба. Эндэ һүүгаашадай олонхиинь экран дээрэ ажаллажа харагдаа бшуу.

Һайн һураг хүлэгһөө хурдан. Иимэ һонирхолтой уулзалга болоо гэжэ хүршэ Бэрхэ-Дабаанай фермынхид дуулаһан байгаа. Клубай хүдэлмэрилэгшэд тэндэхи һаалишадтай «Сэнхир галханда» уулзахаяа бэлдэжэ эхилбэ. Зүгөөр, ямар нэгэн ондоо удхатайгаар энэ хэмжээгээ үнгэргэхэ гэжэ соёлшод оролдобо. Клубтаа урихадаа, һаалишадые ажалһаань һаатуулхаш. Харин «Сэнхир галханаа» фермэдэнь дүтэ, шугын эрьедэхи ногоон нуга дээрэ эмхидхэбэ.

Уулзалгын урда тээ клубай хүдэлмэрилэгшэд Бэрхэ-Дабаанай фермын ажалтан һайнаар танилсажа, һаалишадай мүрысөөнэй дүн гаргалсажа, түрүүшүүлые элирүүлээд, тусхай сценаридаа тоо баримтануудые оруулһан байгаа.

Тус фермэ бэлшээриин үедэ яһала һайнаар ажаллаа. Табан һара соо (май—сентябрь) үнеэн бүриһөө 1.300 килограмм һү һааха сайгаад, үнэн дээрээ 1.344 килограмм абаһан. Тиихэдэ Дулма Жамбаловна Цыдендоржиева 2.089 килограмм һү һааһан байна. Үбэлэй үедэ фермынгээ үнеэн бүриһөө 1.350 килограмм һү һааха гэжэ коллектив шиидэзэ.

Фермын түрүүшүүл Д. Ж. Цырендоржиева О. М. Рябова хоёр «Сэнхир галханай» хүндэтэ һуури эзэлһэн байна. Энэ уулзалгада хабаадаһан колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ажахынгаа хүгжэлтэ түсэбүүд тухай хөөрэхэдөө, мүн мал ажалай асуудалнуудта анхаралаа хандуулаа. «Бидэ өөһэдынгөө хуби заяанай эзэн гээшэбди» гэһэн удхатай хөөрэлдөөндэ булта хабаадаа.

— Эбтэй эетэй коллективэй хүсэн ехэ, — гэжэ ахалагша һаалишан Дулма Жамбаловна хэлээ. — Имагтал энэ ушарһаа манай фермын амжалта дуллыдана.

Ташарай соёлшодой үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн иимэ уулзалганууд заншалта болохо гэжэ хараалагданхай. Ганса һаалишад бэшэ, мүн таряашад, хонишод, жолоошодой тус тустань һонирхомоор «Сэнхир галханууд» эмхидхэгдэжэ байха юм.

«Сэнхир галхануудай» гол зорилгонь юуб гэхэдэ, мүрысөөнэй дүн хайша хэрэгээр согсолонгүй, харин һайндэр мэтээр, гоё һайхан заншалтайгаар, нэрэтэй түрэтэнгөөр түрүүшүүлые хүндэлхэ гэһэн бодолтой байгаа. Энэ бодолой бэелүүлэгдэжэ байһаниинь һайшаамаар.

Зүгөөр ганса «Сэнхир галханаар» эндэхи клубай хүдэлмэри хизаарлагданагүй. Колхозой ажалшадай социалис мүрысөөндэ улам нүлөөтэйгөөр хүдэлхын тула соёлшод лекци, концерт бэлдээд, фермэ гү, али полевой стан айлшалдаг. Тарилгын, тэжээл бэлэдхэлгын, таряа хуряалгын үедэ клубай хүдэлмэрилэгшэд мүрысөөнэй дүн гаргажа, ханын газетэнүүдые, «Сахилгаан» хуудаһануудые толилдог заншалтай юм.

Гүрэнэй, республикын аймагай, колхозой түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй танилсуулха гэһэн тусхай «Түрүү дүршэлэй буланда» ном, брошюра, газетэнүүдһээ абтаһан мэдээсэлнүүд дурадхагдана.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой туйлаһан ажалай амжалтануудта Ташарай соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэдэй хубита бии. Колхознигуудай ажаллахаданьшье, амархадаиьшье соёлшод хажуудань — юрын ажаглагшад бэшэ, хамтын эрмэлзэлтэй туһалагшад.

Н. НАМСАРАЕВ.
Сэлэнгын аймаг.

«БУРЯАД ҮНЭНДЭ» бэшэһэнэй һүүлээр

«ХЭНДЭ ХАНДАХА ГЭЭШЭБ?»

Иимэ гаршагтай бэшэг манай газетын энэ оной августын 26-най номерто толилогдоһон юм. Улаан-Үдэ хотодохи ажалшадай хэрэглэмжэ хангалгын байшангай коллектив хүн зоной захилнуудые саг сооһь дүүргэнэгүй, хэһэн хүдэлмэриинь шанар муу байдаг гэжэ тэрэ бэшэг соо хэлэгдэһэн байгаа. Энэ байшанда хэһэн захилаа абахын тулада ажалшад оло дахин ерэхэ баатай болоно. Жэшээнь, нүхэр Чемизовэй холодильник удаан саг соо заһабарилагдаа, тиихэдэ шанарынь тон муу байгаа. Тэрэнэй холодильнигай конденсаторые мастернууд һэлгэһэн зад, түрүүшынхинь эзэндэнь бусаагаагүй гэжэ шүүмжэлэгдэһэн юм.

Тус бэшэгэй мүрөөр хэмжээ абахынь тула «Бурятбыттехника» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд тэ газетын редакци хандаа һэн.

«Газетэдэ толилогдоһон бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтанууд булта зүб гэжэ шалгалтын үедэ элирүүлэгдэбэ. Нүхэр Чемизовэй холодильнигые муу шанартайгаар заһабарилһан механигта шанга донгодолго соносхогдобо. Холодильнигынь дахин заһабарилагдаа, мүнөө һайнаар хүдэлнэ. Түрүүн һэлгэгдэһэн конденсаторынь бусаагдаа» гэжэ «Бурятбыттехника» гэһэн үйлэдбэриин нэгэдэлэй директор В. Богатуев редакцида һаяхан мэдээсэһэн байна.

Любовь Красикова үшөөл залуу. Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай консервэ хэдэг заводто гурбадахи жэлээ хүдэлнэ. Залуу хүдэлмэришэ басаган даажа абаһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг. Халаанай нормые 15—20 процентээр үлүүлнэ. Хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулиин 11-дэхи класста үдэшэндөө һурана.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. А. Красикова.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Хилын саанаһаа
телефон телеграф радио

…ЙОРК

…ОВЕТ КОСМОНАВТНУУД ООН-до

ТАСС

… космонавтнууд А. … В. Кубасов хоёрой …хиин штаб-байшанда …лан морилолго ООН-ой …альна Ассамблейн … сесси дээрэ шухала … хэрэг болоһон байна. …ондын астронавти-… федерациин 27-дохи конгрессэй хүдэлмэридэ хабаадаһанаа эдэнэр Калифорниһоо Нью-Йоркдо ерээ.

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ, амгалан байдалда ашаглаха талаар уласхоорондын харилсаанай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байһан ООН-ой Генеральна Ассамблейн нэгэдэхи комитедтэ замбуулинай баатарнуудые халуунаар угтаба. Нэгэдэхи комитедэй түрүүлэгшэ. Г. Ярошек (Польшо) суглаарагшадай үмэнэһөө эдэниие амаршалһан байгаа.

Комитедэй заседани дээрэ үгэ хэлэхыень космонавт А. Леоновые уриба. Мүнөө үедэ замбуулин хадаа гансал эрдэм ухаанай талаар шэнжэлгэ хэхэ бэшэ, харин радио ба телевизионно үргэн ехэ холбоо тогтоохо, сагай уларил шэнжэлхэ, газарай нөөсэ баялигуудые шэнжэлэн уудалха, оршон тойронхи байгаали бузарлалгые хинан шалгаха таарамжатай «һалбари» болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

…ЙОРК

…ОН-ой ҮДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ТАСС

…Н-ой үдэрэй октябриин … тэмдэглэгдэхээе бай-… дашарамдуулан, ООН … Генеральна секретарь …льдхаймай бэшэг эндэ …даба. Уласхоорондын … найрамдал ба аюулгүй … хангаха гээшэ Нэгэ-… Нацинуудай Организа-… зорилго болоно гэжэ …утор хэлэгдэнэ.

…дэмэл Нацинуудай Ор-… хадаа уласхоорон-… шухала удха шанартай …ан болоно. Арсалдаа хёмороонуудые, мүн гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, таарамжатай шиидхэбэри абаха, хёмороо зүришэлдөө сараха, ерээдүйн харилсаанай зам хараалха арга олгохо байна гэжэ энэ бэшэг дотор тэмдэглэгдэнэ. Олондо мэдэрэгдэһэн уласхоорондын эмхидэ ородог 145 гүрэн ООН-ой байгуулагдаһаар 31 жэлэй ойе тэмдэглэн һайндэрлэлгэдэ хабаадаха юм гэжэ документ соо хэлэгдэнэ.

Уласхоорондын байдалда һайнаар нүлөөлһэн хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ гээшэ энэ эмхиин гол зорилго болоно гэжэ ООН-ой Генеральна секретариин бэшэг соо тэрэнэй бүхы гэшүүдые уряална. Уласхоорондын харилсаанай шухала удха шанартай байһые улам олон хүнүүд мэдэржэ, эб найрамдал, хүгжэлтэ дэбжэлтэ хангаха талаар ООН-ой гаргаһан хүсэлэл оролдолгонуудые үргэнөөр дэмжэхэ байха гэжэ К. Вальдхайм тоолоно.

Зүришэлдөөтэ асуудалнуудые сараха, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха, дэлхэйн арадуудай хоорондохи харилсаа холбоо хүгжөөхэ талаар ООН эдэбхитэй ябуулга хэхэ зэргэтэй гэжэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXI сессиин түрүүлэгшэ Х. III. Амерасингхегэй бэшэг соо тэмдэглэгдэнэ.

…ИНГТОН

…ПАРТИИН НҮЛӨӨН ҮРГЭДЭНЭ

ТАСС

…алтын ажал ябуул-… США-гай Комму-… нэрэ хүндэеэ дэ-… социальна адли …эрхын ба үнэн зүбэн … нургаалнуудые нэбтэ … хэрэгтэ нилээд ехэ … туйлаа. Гэс Холл … Джарвис Тайнерые …ентын ба вице прези-… тушаалнуудта ком-…нуудай кандидадуу-… дуугаа үгэлгын списо-… оруулха эрилтэтэй … Америкын 500 гаран хүн гараа табиба. 19 штадай, мүн США-гай ниислэл — Вашингтон хотын байдаг Колумбиин федеральна округой списогүүдтэ эдэнэр оруулагдаһан байна.

Коммунистнуудай зүгһөө США-гай вице-президентын тушаалда кандидат, Компартиин ЦК-гай политическэ комитедэй гэшүүн Джарвис Тайнер эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ энээн тухай мэдээсээ. США-гай Коммунис партиин нүлөөн үргэдөө гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Тиихэдэ буржуазна хоёр ехэ партида — демократическа ба республиканска — америкынхид тигэл найдабаригүй боложо байна.

Эдэ партинуудһаа дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудһаа илгаань юуб гэхэдэ, оронойнгоо урда табигдаһан гол шухала асуудалнуудые, тэрэ тоодо хүдэлмэригүйдэлгые, хото городуудай доройтон уналгые, элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй хангалтагүй байдалые, гэр байрын дутагдалые шиидхэхэ тодорхой программа коммунистнууд дурадхадаг байна гэжэ Тайнер үргэлжэлүүлбэ.

ТЕГЕРАН

ГАР ТАБИГДАА

ТАСС

1976 — 1980 онуудта СССР-эй ба Иранай хоорондо хэгдэхэ худалдаа наймаанай хэлсээндэ эндэ гар табигдаба. Урда табан жэлэйхитэй сасуулхада 1980 он болотор хоёр ороной хоорондын худалдаа наймаанай хэмжээе хоёр шахуу дахинаар үргэдхэлгэ шэнэ хэлсээгээр хараалагдана.

Советскэ Союз машина, түхеэрэлгэнүүдые, химическэ ба бусад эдлэл хэрэгсэнүүдые Иранда эльгээхэ юм. Харин ээлжээндээ Иран үргэн хэрэглэлэй эд бараа, хүдөө ажахын ба ашагта мал тамал шаһаржуулдаг промышленностиин продукци СССР-тэ худалдаха байна.

Совет талаһаа СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев, Иранай талаһаа Иранай худалдаа наймаанай министр М. Таслими хэлсээндэ гар табиба.

НЬЮ ЙОРК

БУУ ЗЭБСЭГ БҮТЭЭН ГАРГАЛГЫЕ БУРУУШААНА

ТАСС

«Сэрэгэй талаар США гээгдэжэ ябана», «совет заналта» гэһэн элдэб шалтагаануудые баримталан, Холбоото Штадуудай сэрэгэй гаргашануудаа саг үргэлжэ үргэдхэн ехэдхэжэ байһаарнь американ олониитэ һанаагаа зобоно.

Сэрэгэй асуудалнуудаар информационно түбэй директор, отставкада гараһан адмирал Дж. Ларогой «Нью-Йорк таймс» газетэдэ толилуулһан статья сооһь энэ элеэр харагдана. Холбоото Штадуудта буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалга сагааруулхые һэдэһэн хүнүүдтэ эти гэхэгүйе американецууд уряална. Президентын һунгалта үнгэргэхэ жэлнүүдтэ сэрэгэй гаргашануудые үргэдхэжэ байһанаа сагааруулхые оролдон, элдэб ушар шалтагаануудые дурдадаг байна гэжэ Дж. Ларок тэмдэглэнэ. «Сэрэгэй талаар США гээгдэжэ ябана» гэжэ һүүлэй үедэ шашадаг шалидаг болоннхой. Урда урдын жэлнүүдтэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые үргэдхэгшэд энэ талаар худал хуурмаг, ой ухаанда орошогүй баримтануудые дурдадаг һэн. Национальна ба уласхоорондын аюулгүй байдалай асуудалнуудаар шиидхэбэринүүдые абахадаа, политическэ хүтэлбэрилэгшэд эдэнэй хойшолонгуудай түлөө сэхэ харюусаха ёһотой гэжэ Дж. Ларок тоолоно.

КАРАКАС

МҮРДЭЛГЭ ХЭГДЭҺЭЭР

ТАСС

«Кубана де авиасьон» гэдэг компаниин Кубын пассажирска самолёдые унагаалгада гэмтэй байһанаа мэдэрнэб гэжэ паспортынь ёһоор Венесуэлын эрхэтэн Эрнан Рикардо гэгшэ сэхэ руунь мэдэрбэ гээд Каракасай «Радио румбос» мэдээсэбэ. Энэ самолет октябриин 6-да Барбадосой аэропортһоо ниидэм сээрээ, агаарта тэһэршоо һэн. 73 хүн наһа бараа.

Ондоо паспортаар Хосе Веласкес, гурбадахи паспортаарнь Хосе Гарсиа гэжэ нэрэтэй Эрнан Рикардые Фредди Луго гэгшэтэй хамта Барбадостой хүршэ орон болохо Тринидад ба Тобагын засагаархид барһан байна. Энэ хүн Кубын самолёдой тэһэрэлгэдэ хабаатай гээшэ ха гэжэ һэжэгтэ ороо һэн. Эдэнэр хоюулаа Тринададай аэропортдо «Кубана де авиасьон» компаниин самолёдто һууһан аад, аюул түбэгэй болохын урда тээхэнэ Барбадосто буушаһан байгаа. Тэһэрэлгын болоһоной һүүлхэнээр эдэнэр ондоо самолёдто һуужа, Тринадад ба Тобагада бусаһан байгаа.

ЛИССАБОН

КОММУНИСТНУУД СЪЕЗДДЭ БЭЛДЭНЭ

ТАСС

Португалиин коммунистнууд Португалиин Коммунис партиин байгша оной ноябрь һарада болохоёо байгаа VIII съездэдэ хабаадахые эдэбхитэйгээр бэлдэжэ байна. ПКП-гэй Центральна Комитедэй абаһан «ПКП-гэй VIII съездэдэ зорюулагдаһан тезисүүдые» партийна суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэнэ. Португалиин арадай революционно тэмсэлэй дүй дүршэл энээн дотор согсологдожо, Компартиин ба ороной түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдэй саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд табигдана.

Коммунистнууд суглаануудай дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ПКП-гэй ЦК-гай тезисүүдые шэнжэлхэһээ гадна, Португалиин ажалшадай тэмсэлэй хамтын дүй дүршэлдэ үндэһэлһэн дурадхалнуудые оруулна. Тезисүүдэй текстдэ хубилалтануудые оруулха тухай дурадхалнуудые партийна организацинууд октябриин дүүрэтэр ЦК-гай дэргэдэхи редакционно комиссида эльгээхэ юм.

Съездын делегадуудые һунгалга тезисүүдые зүбшэн хэлсэлгэтэй нэгэн доро үнгэргэгдэнэ.

ПЕКИН

ПЕКИНДЭХИ ЖАГСААЛ

ТАСС

«Шанхайн бүлэглэл» гэдэгтэ ородог Хитадай дүрбэн хүтэлбэрилэгшын ажал ябуулгые буруушааһан олоной хабаадалгатан жагсаал октябриин 21-нэй үглөөгүүр ниислэл хотын түбэй үйлсэнүүдтэ болобо. Хэдэн арбаад мянган хүн өөһэдынгөө эмхи зургаанууд болон предприятинуудаар жагсажа, Чананьцзе гэжэ гол үйлсөөр үнгэрһэн Тяньаньмень талмай руу ошоһон байна. «Партида харша дүрбэнэй бүлэглэлэй гэмтэ ябуулгануудые буруушаанабди», «Партида харша дүрбэнэй бүлэглэлэй бута сохигдоһыень халуунаар дэмжэнэбди», «Цзян Цин, Чжан Чунь-цяо, Яо Вэнь-юань, Ван Хун-вэнь гэгшэд арилан тонилог» гэһэн лозунгнуудые эдэнэр барижа ябаа. «Эдэ дүрбэнэй контрреволюционно ябуулга тухай» зарим лозунгнуудта хэлэгдэнэ.

БЕЙРУТ

ЛИВАНДАХИ БУУДАЛДАА ЗОГСООЛГО

ТАСС

Араб табан ороной толгойлогшодой, ООП-ой гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын Эр-Риядта болоһон зүблөөн дээрэ туйлагдаһан Ливанай бүхы газар дээгүүрхи буудалдаае зогсоохо тухай хэлсээн октябриин 21-дэ хүсэндөө оробо.

Буудалдаа зогсоожо, дайн байлдаае болюулха тухай 57-дохи хэлсээнэй гурим-уудые сахиха гэһэн заабаринуудые Ливанай национально-патриотическа хүсэнүүдэй, Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй, мүн хархис христиан хүсэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд үгэһэн байна. Үглөөнэй 6 сагһаа буудалдаан замхаба.

Буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээнэй хүсэндөө орохынь урда тээ 18 һара соо Ливанай ниислэл хотодо граждан дайн болоһон байна.

Империалис хүсэнүүдэй эдэбхитэй дэмжэлгээр тухирагдаһан Израилиин булимтаран добжолжо байгааша Ливанай урда хубидахи байдал шахардуу шанга, аюул түбэгтэй байһаар.

Буудалдаа зогсоохо тухай шэнэ хэлсээ таһалхые һэдэн, Тель-Авивай зонхилхы тушаалтад Ливанай урда хубидахи байдалые али бүхы аргаар түгшүүрилтэй болгоно гэжэ түрүү үзэлтэй хэблэл тэмдэглэнэ.

Газетэ ба уншагшад

ХОЛБОО БАРИСААН ХОДОДОО ТУҺАТАЙ

Уншагшад... Танай һанамжа, дурадхал, зүбшэлнүүдгүйгөөр ямаршье газетын редакциин һайнаар хүдэлжэ шадахагүй байһаниинь бүгэдэндэ эли. Уншагшадтаяа ходо нягта холбоо барисаатай байхын тула газетын редакцинууд тэдэнэртээ зорюулһан анкетэ жэл бүри гаргадаг байна.

Анкетын хэдэхэн асуудал... Тэдээндэ үгтэһэн харюунууд, бодомжонууд, дурадхалнууд, зүбшэлнүүд редакцида ерэдэг.

Манай редакци 1973, 1974, 1975 онуудта анкетэнүүдые гаргажа, уншагшадтаа хэдэн асуудалтайгаар хандаһан юм. Тэдэ анкетэнүүдэй асуудалнуудта харюунуудтай бэшэгүүд олоор ерэжэ, бидэнэр уншагшадайнгаа һанамжа, дурадхал, зүбшэлнүүдые һайса мэдэжэ абаад, тэдэниие бодото дээрэнь бэелүүлхые оролдоо һэмди, оролдоношьебди.

Янза бүриин анкетэнүүд. Олон янзын мэргэжэлтэй, наһатай, залуушье, бүри гүлмэр, эдиршье хүнүүд бидэндэ бэшэнэ. Жэшээлхэдэ, Яруунын аймагай Үльдэргэ нютагта ажаһуудаг Социалис Ажалай Герой, багша, уран зохёолшо **Цокто Номтоев** һонирхолтой дурадхалнуудые эльгээгээ һэн. Мүн Монголой Арадай Республикын Архангайн аймагһаа **Г. Алагаа** анкетын асуудалнуудта харюунуудые эльгээхэдээ, адууһа малай тэжээлые зоотехническэ аргаар бэлэдхэхэ тухай зүбшэлнүүдые ходо толилжо байхыемнай гуйгаа бэлэй. Зэдын аймагай **Ж. Балдаруева,** Хориин аймагай **В.Чимитдоржиева.** Захаминай аймагай **Ж. Цыренжапова,** Шэтын областиин Агын национальна округһоо багша **Б. Намсарайн** болон бусад эрдэм ба техникын һонин, уласхоорондын байдал, нютаг ороной, уһа голнуудай нэрэнүүд тухай, уран зохёол үльгэр онтохон, шэнэ дуун, хэблэлһээ һая гараһан номууд тухай уншаха дуратай байһанаа мэдүүлээ һэн.

Хүндэтэ уншагшад! 1977 оной газетэ, журналнуудай захил манай республикын аймагуудта түлэг дундаа ябажа байна. Газетэ үшөө захладүй хүнүүдэй яараха, шамдахаар саг болоо.

Манай «Буряад үнэн» газетын редакци 1977 оной хүдэлмэриин түсэбэй гол асуудалнуудые хараалжа эхилэнхэй. Тиимэһээ олон мянган уншагшадаймнай дурадхал, һанамжанууд тон шухала, газетэеэ улам һонин, удха түгэлдэр, уншасатай болгохо хэрэгтэмнай туһа хүргэхэ байна бшуу.

Хүндэтэ нүхэд! КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө республикымнай ажалшад тэмсэжэ байна.

1977 ондо бүхы дэлхэйн ажалшад Агууехэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ойе тэмдэглэхэнь. Тиимэһээ энэ түүхэтэ һайндэрэй урда тээ бүхы зөөлэ арадай, тэрэ тоодо Буряад ороной ажалшадай эршэ хүсэтэйгөөр ажаллаха, баярта ой нэрэтэй солотойгоор угтаха гэһэн дэбжэлтын ехэ оршон байдалда хүн бүхэнэй хубита, уялга айхабтар ехэ удха шанартай байна бшуу.

1977 ондо манай хэхэ хүдэлмэриин түсэбтэ өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые олоор оруулха байха гээд таанад, уншагшадтаа найданабди. Тэдэтнай газетэ болон уншагшадай хоорондохи холбоо барисаанай улам бэхижэхэдэ ехэ туһатай байха.

Мүнөө танай анхаралда хэдэн асуудал табижа, тэдэндэ харюусахыетнай гуйнабди. Харюутай анкетээ конвертдэ хээд, редакциин адресаар эльгээгыт.

1. Та 1977 ондо «Буряад үнэн» газетэ захяа гүт?

2. Байгша ондо «Буряад үнэндэ» толилогдоһон ямар материалнуудые һонирхон уншаабта? Ямар темээр, асуудалаар, юун, хэн тухай материалнуудые «Буряад үнэн» дээрэ уншаха хүсэлэнтэй байнат? Газетын шэмэглэл, фото-зураг тухай танай һанамжа ямар бэ? Юу дурадханат?

3. Тусхай хуудаһанууд («Хонхо», «Толи», «Уран бэлиг — арадай баялиг», «Эрдэм бэлиг — эрхим баян», «Саянһаа Витим хүрэтэр», «Эрдэм, техникын эди шэди» гэхэ мэтэ) тухай һанамжа, дурадхалнуудаа бэшыт.

4. Газетымнай нэгэдэхи нюурта «Табан жэлэй түрүүшүүл» гэһэн фото-зурагууд гарадаг. Танай коллективэй түрүү ажалшадай хэнэйнь фото-зураг дурадхаха байнат?

5. Байгша ондо газетэдэмнай «Минии табан жэл — минии арга боломжонууд» гэһэн гаршаг бии болгогдожо, янза бүриин мэргэжэлтэд хубиингаа түсэб дүүргэхэ арга боломжонууд, дүй дүршэл, уялга, зорилгонууд тухайгаа хөөрэнэ. Үшөө ямар мэргэжэлтэй хүнүүдэй хөөрөөн һонирхолтой байхаб? Яахадаа?

6. КПСС-эй XXV съездын делегат Г. Е. Бадмаев манай газетэдэ «Коммунист: тэрэнэй уялга» гэһэн хөөрэлдөө эхилээ һэн. Энэ хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа һаатнай, һайн байгаа, али ямар бэ?

7. «Манай үеын хүн» гэһэн гаршаг газетымнай хуудаһанда бии болоо. Хамта ажалладаг ямар хүнүүд тухайгаа эндэ бэшэхые дурадхаха байнат?

8. Мэргэжэл, эрдэм һургуули, наһан, ажал, нютаг, нэрэ обог тухайгаа бэшэхыетнай гуйнабди.

Иимэ адресаар харюунуудые эльгээгыт 670000, г. Улан Удэ, ул. Ленина, 35, редакция газеты «Буряад үнэн».

ТОЛИ

ИНАГХАМНИ, ГАНСАХАМНИ...

Ажалайнгаа хэрэгээр хүдөө нютагуудаар ябахадам, нэгэтэ жэгтэй һонин ушар тохёолдоһон юм. Сэхыень хэлэхэдэ, Дамдин Сэрэгма хоёрые би таниха байгааб. Үшөө институтда һурахадаа ханилдаг бэлэй. Хүдэлжэ байһан ажахыдань ерэһэн тула гэртэнь оронгүй бусахань аягүй шэг байгаа һэн.

Тэдэнэй обог алдарые зорюута хүсэд дурданагүйб. Саашань хэлэгдэхэ юумэмнай залуу гэр бүлын хуби заяатай, зол жаргалтай сэхэ холбоотой юм.

Сэрэгма бодолгото болонхой, урагша хойшоо ябасгаана. Багсаахада, таагдашагүй орёо юумэн сэдьхэлыень зобооно хэбэртэй Тиин гэнтэ эрьелдээд, сухалтайшагаар игэжэ гүбэрбэ: «Һэ, хадамда гэжэ?.. Ажабайдал үнэхөөрөөшье жэгтэй һонин хаш даа. Дарима хоёр болобо Гайха тагна ехэ! Нилээд үнэтэйхэн бэри болоо гэжэ хүнүүд хэлсэнэ. Бэлэг-сэлэг... Нихэдээ хадамда гараһан болоно гү, али бэеэ наймаалһан болоно гү? Эшхэбтэр гээшэнь!»

Энэ үедэ Дамдин орожо, Сэрэгмагай урдаһаа ехэл гайхаһан янзатай харана.

— Сэрэгма, юун болооб? Юундэ сэдьхэлээ зобооноби?

Сэрэгма стол дээрэ хэбтэһэн бэшэг тээшэ заагаад, игэжэ хэлэбэ:

— Тэрэниие уншыш. Дарима бэшээ. Дамдин тэрэ бэшэгыень бушуухан уншаад, һөөл хүхөөгэй юумэ Сэрэгмада дүтэлбэ.

— Хараллии, хадамда гарашоо ха юм. Һачи лэ гээшэ. Амаршалха болоо гүбди, — гэжэ Дамдинаи хэлэхэдэ, Сэрэгма тэрэ бэшэгыень абаадхина.

— Түрымнай зугаа найр жэгтэй гоёор жэнгирээ. Бэлэгэй суглараһан гээшэнь! Арбаад толгой адууһа мал, хэды мянган түхэриг мүнгэн, алтан һинхэ, гоё һайхан шулуутай алтан бэһэлиг, час. Олон лээ. Түрэ найр гээшэнь энэ гү? Эшхэбтэр гээшэнь! Урданай ёһо гурим һэргэжэ эхилбэ гэжэ наһатай зон хэлсэнэл. Игэжэ хадамда гаранхаар, гансаараа ябаашань һурагтүй дээрэл!

— Үгы теэд... бишни яахабиб?

— Бидэ хоёрто хүнүүд атаархахашьегүй, дураашье гутахагүй.

— Үнэхөөрөөшье... Нүхэр хүбүүн тухайдаа бэшэнэгүй гү?

— Үгы, нэрэ обогыньшье дурданагүй. Харин бэлэг сэлэгүүдээл һайрхажа бэшэнэ. Дарима иимэ бэшэ һэмнаи.

— Нилээд дээгүүр зиндаа зэргэтэй, мүнгэ зөөритэй хүндэ хадамда гараа гээбы. «Инаг дурании» билтарма байхал. Тиимэ бэзэ?

— Мүнгэ зөөри... Энэниие инаг дуран гэнэ гүш?

— Үгы, миил наадалжа хэлээ һэм.

Тиигэһээр Дамдин гараждаа ошоо бэлэй. Гансаараа үлэһэн Сэрэгма үнөэхил зандаа бодолгото болонхой, хоёр-гурбан жэлэй саада тээ ямаршьегүй хүхилдэжэ, энеэлдэжэ ябаһан хани басагаяа ойндоо оруулаадхиба. Үнэхөөрөөшье, Дарима тиихэдэ гэмгүй ябаа. Мэхэлхэ, гохолхо зан гэжэ огто байгаагүй. Эрдэм номдоошье шуналтай байгаа. Институдайнгаа баярые булталтай адли тэгшээр хубаалдажа, бүхы сэдьхэлээрээ оролдожо ябаа бэлэй. Теэд гэнтэ иимэ бэшэг... Одоо эшхэбтэр ха юм. Бэлээр олдоһон зөөри эдлэл болодоггүй, хэрүүл шуугаанай шалтагаан болодог муутай бшуу. Хэрбээ бэе бэедээ үнэхөөрөөшье дуратай һаа, зөөришье ажалай зэргээр олдодог, зол жаргалшье билтарма дүүрэн байдаг шуу.

Эдэ мэтын бодолнуудые ураг тархи соогоо бусалгажа, даб дээрэ зүб харюу оложо ядан байтарнь, газаань хүнгэн машина бүмбэлзэн зогсожо, жэгтэй гоёор хуугайлаадхиба. Тиигэжэ Дарима гэжэ хани басаганиинь гэртэнь ороо бэлэй. Сэрэгма түрүүшээр дурагүйдөөшье һаа, бэеэ дадхаан барижа, сухалдаһанаа мэдүүлхэгүйе оролдобо. Орожо ерэһэн айлшанаа дээшээ гаража һуухыень урисгааба.

— Үгы, сайлажа һууха сүлөөгүй ябаналби. Үнөөхим... Бишни нэгэхэнтэй болооб. Бэрээхэй... Һонин бэзэ, аа? — гэжэ Дарима хэлэнэ. — Гансаараа ябахаа болигдоо. Хи-хи-хи... Бишни ябагалхаа болинхойб. «Москвич» машина абгань абаад, түрэ найраймнай болоходо бэлэглээ. Гоё гээшэнь. Далайн долгин шэнги сэнхирлэһэн үнгэтэй.

— Үбгэншни ямар мэргэжэлтэйб? Барилгын инженер гү, али геолог гү? — гэжэ Сэрэгма эридээр, һураба.

— Мүнөөшье болотор һайн мэдэгшэгүйб. Инженерби гээ бэлэй. Абгань хойто зүгтэ хүдэлдэг юм. Шурач бэрхэ. Одоол һайн хүн. Эндээ гэжэ хэлсэхэдээ, хүнэй сэбэр һанханиие, ухаатайе ганса харіха бэшэ... Хэр зэргэ шалалтай байһыень мэдэхэ хэрэгтэй бшуу. Няд гэмэ түрэ найр хүүлэхэ шадалгүй эрэдэ хадамда гаранхаар, гансаараа ябаашань дээрэл.

— Баһа алтан мүнгэн, адууһа мал!

— Одоол бэрхээр таагааш. Бэлэг-сэлэгэй суглараһан гээшэнь. Энэ наһандаа хүдэлөөгүй ябаа һаамнай. ямаршьегүй хүрэхэ гэжэ һананаб, — гэжэ Дарима будүүрхүү янзатайгаар дуугарба.

— Студенткэ ябахадаа иимэ бэшэ һэншни. Гурбан жэл үнгэрөө. Ятараа хубилшообшни.

— Тэрээгээр яаха гээбши? Залуу наһан, задагай аман байгаа һааб даа.

Энэ үедэ Даримын үбгэн Дугар орожо, Сэрэгмагай хэлэхэ гэһэн юумэн буруу һүрэшөө һэн. Ама халамганхан Дугарта дурагүйдэбэшье, дээшээ гаража һуухыень дурадхаа бэлэй. Дугар гэрэй эзэн эхэнэртэй мүртэйгөөр танилдаашьегүй, задагай аман байна гэжэ дуугараа һэн.

— Нэгэ юумэнэй ойи һаа, асарагты наашань... Ондоо хүнэйдэ ороо бэшэ, харин һамганайнгаа хани басаганайда һууна хаямбиб. Сэрэгма, һайн гүбди? Халагни халаг! Гурбан һара урдахана шамтай яажа уулзаагүй һэнбиб, гэжэ Дугар баһан татаад дуугарба.

Эндэ Сэрэгма тэсээгүй, нилээд шанга ажаглалта хээ бэлэй. Тиихэдэнь Дарима тодожо абаад, «Орхиш, бүхэрэгсээгыш. Түрэ найрайнь манан үшөө дэгдээгүй ябана ха юм» гэжэ һөөргэдэбэ. «Гансахамни, инагхамни, зүб хэлэнэш!» гэжэ Дугарай дуугарһаниинь бүришье зэбүүдэһэ хүрэмөөр байгаа бэлэй. Саашадаа юумэн болохоо байһые ойлгоһон Сэрэгма нэгэл тиимэ мэгдэһэн янзатай сонхоор хараад, игэжэ хэлэхэ баатай болоо һэн. «Һүүе, машинадатнай үхибүүд һууха гэжэ байнал!» Дугар тэмтэрэн һагад бодожо, һамгаяа хүтэлөөд гараха зуураа игэжэ зандарба: «Алин бэ тэдэ шолдоонгууд? Минии машинада нэгэшье хүн хургаар хүрэхэ ёһогүй. Хоёр мөөритэн велосипед бэшэ, харин абгымни бэлэглэһэн машина гээшэ. Тиимэ абгатай байжа үзэгты!»

«Алтанай хорхойдо, архиин хорхойдо химэлэгдэһэн амиды ороолонгууд гээшэ» гэжэ Сэрэгма эридээр дуугараад, колхозойнгоо гараж тээшэ томо томоор гэшхэлээ һэн. Ушарынь гэхэдэ, хани нүхэртэйгөө хамта таряалан дээгүүр ябаха байгаа.

Тэрэ нютагһаа нэгэл тиимэ бодолгото болонги бусаа һэм. Хоёр ондоо гэр бүлэ. Хоёр ондоо асуудал. Дамдин Сэрэгма хоёр ажабайдалаа тон зүбөөр эмхидхээ гэжэ һанадагби. Гэр бүлын зол жаргал гансал ажалаар олдохо ёһотой юм гэжэ ойлгоходо байһандань баясадагби. Тиимэ жаргалтай гэр бүлэнүүд манайда захагүй олон, тиимэһээ оромнай хэлбэришэгүй хүсэтэн гэжэ һанадагби. Гэбэшье, баяжаха гэһэн холын хомхой зорилготойгоор гэр бүлэ «болоошодтой» дахин бү дайралдаһайб гэжэ һанагшаб.

...Энэ зун үнэр баян залуу айлайхидтай, сэхыень хэлэхэдэ, Сэрэгма Дамдин хоёртой уулзажа, бүхы сэдьхэлһээ хөөрэлдөө. Жаргалаа бодотоор эдлэжэ байһандань баясааб. Харин үнөөхи Дарима Дугар хоёр мүртэй айл боложо шадаагүй, нэгэ жэл тухай суг һууһан болоод, һалашаһан байгаа. Бүхы юумэн үнөөхил хэмһэ(?)лүү бэлэг сэлэгһээ болоо гэжэ ойлгогдоо һэн. «Гансахамни, инагхамни» гэһэн үгэ алтанай хорхойн урда тэсэхэ шадалгүй байгаа бшуу.

Адаглаад ябахада үнгэрмэ баян түрэ найр хэхэ ябадал манай республика дотор хааяа дайралдана. Хойшолонгынь дээрэ дурсагдаһан ушартай тон адлирхуу болохоо заримдаа һананал. Хэрбээ түрэлхид, олонитэ энээн тухай саг үргэлжэ бодомжолдог, сэдьхэлээ табидаг һаа, залуу айл бүлэ зол жаргалаа бэлэг сэлэгһээ эхилхэгүй һэн ха. Тиихэдэ эхэ, эсэгэнэрынь сэдьхэлээ зобожо ябахагүй бэлэй.

М. ОСОДОЕВ,
журналист.

ГЭШҮҮНДЭ АБТАБ…

Бэлигтэй залуу хүгжэмшэ Юрий Ирдынеевые СССР-эй Композиторнуудай холбооной гэшүүнээр абаба.

Ю. Ирдынеев Новосибирскын консерватори дүүргэхэдээ, «Баатаршалга» гэһэн симфони зохёоһон юм. Тус зохёол гүнзэгы удхаараа, хэлбэреэрээ буряад х… түрүүшын симф… но.

Залуу компози… тоото дуунуу… юм. Гадна хү… инструментнүүдэй … ха квартет, мүн … пиано болон б… струментнүүд … сэдхэгдэхэ зохёо… найруулһан.

ХОРИ, ХЭЖЭНГЭ…

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ драмтеатр Хори, Хэжэнгээр зүжэгүүдээ харуулхань. Тэндэхи ажалшад мэдээжэ «Тайшаагай ташуур», «Далан худалч», «Барабанщица» гэһэн зүжэгүүдээр һонирхохо бээз. Гастрольдо театрай артистнар б… хабаадаха юм. Х… танил болоһон … арадай артист Д. … Буряадай АССР-эй … артистнууд М. … Н. Токуренова бол… тай уулзаха.

„СЭНХИР ГАЛХАН…

Түнхэнэй аймагай Толтойн дунда һургуулида багшанарай «Сэнхир галхан» үнгэргэгдөө. Тэрэниие хүгжэмэй багша С. Г. Хамагаева соёлой байшангай ансамбльтай хамта эмхидхээ. … лиин актова за… орой болотор … дуун зэдэлжэ, … ниие урмашуу…

Е. БОЛЬ…

Элбэг МАНЗАРОВ

ХАШАН ЗЭЭРД…

Басни

Хабарай һалхинда үншэн Дааганай
Хилэн ногоо шэмхэлэн ябахада,
Хаанаһаашьеб хажуудань Хашан зээрдэ
Хүрэжэ ерээд, доромжолоо
— Харахаһааш муухай дааганши —
Адуу морндой абари үгыш.
Ай даа, тэрэ даахншни.
Амиды яажа ябанабши?
Ямар мори болохоб шамһаа,
Яажа хоолойгоо тэжээхэбши, — гээд,
Хондогор уусаа хондолзуулһаар,
Хониноойнгоо байрада тэгүүлээ.
Хоног үдэрнүүд түргэн ошоо,
Хэлүүлһэн Дааганнай хүлэг болоо.
Хатарша бэрхэ гэһэн суу
Холо ойроор тараа бшуу.
Хашан зээрдэ этигэжэ ядаһаар,
Хүлэг моридой урилдадаг газарта
Зорюута ерээд харан байһаар,
Золгобо мүнөөхи үншэн Даагаяа.
Зулгы нюдөөр хажуугаарнь хултаганан,
Зугаалжа оробо мүрөө арилган.
— Хүлэг, наашаа! Одоо шадааш!
Баяртайб шамдаа, омогорхоноб юрэдөө.
Бэрхэ болохош багаһаа даа,
Бари гараа! Доро дохиноб.
— Мэдэхэгүй даа, хашан абгай
Мүнөө һая ойлгобо гүт? — гээд,
Жэбжэгэр гоё бэетэйхэн морин
Жэгдэхэн һайнаар байгаал урдань.

* * *

Хошон басни шабхадаад абаһай,
Хашан зээрдэ халаг шамай.

БУРЯАД ОРОН-76“

Түрүүшын саһан.

Намарай Байгал.

ТААБАРИНУУД

Нюдаргын шэнээн бэетэй,
Нуга дүүрэн дуутай.
(Жэргэмэл).
Моринһоо үндэр,
Намһаа заахан.
(Эмээл).
Һүзэггүй аад, мүргэлшэ.
(Худаг).
Хара мори хүллэшэгүй,
Алтан ташуур
баришагүй.
(Гүрөөһэн, могой).
Арбан хоёр бүргэд,
Табин хоёр туун
Нэгэ үндэгэ дараба.
(Һара, гараг, жэл).
Хуһан сагаан хонид соо
Хуба шара хуса
гансаараа.
(Мүшэд, һара).
Улаан залаа залаалжа,
Удаган гүүлжэ ядабаб.
Улха матаа түнхижэ,
Дархан гүүлэжэ ядабаб.
(Тоншуул).
Тобогорой арада туулайн
хэбтэри.
(Шэлэ хүзүүнэй хонхор)
Далай соо дааган ороод,
Дааганиинь зобоогүн,
далайнь зобоо.
(Нюдэндэ шорой орохо).
Хүхэхэн эшэгэн
Сагаан тархитай.
(Мангир).

(Улаан-Үдын 1-дэхи интернат-һургуулиин литературна кружогойхидой суглуулбариһаа).

ОЛЕГ АЛЕКСЕЕВ—РСФСР-эй ЧЕМПИОН

ОРДЖОНИКИДЗЕ. (ТАСС-ай корр.). Монреальда болоһон Олимпиин нааданда илагша, дэлхэйн хоёр дугаар чемпион, дүрэ буляалдалгын барилдаагаар СССР-эй эгээл эрхим чемпион, хүндэ шэгнүүртэй Сослан Андиевай үндэр дээдын шагналнуудта үшөө нэгэ шагнал нэмэбэ. Түрэл хотодонь үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ тэрэ Россиин Федерациин чемпионой алтан медальда түрүүшынхеэ хүртөө.

Спортын ордон соо үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөндэ 200 гаран хүн хабаадаһан байна. Энээнэй үедэ бэлигтэй бэрхэ олон барилдаашад элирүүлэгдээ, СССР-эй суглуулагдамал командада һайн халаанай ургажа байһаниинь харуулагдаа. Түрүүшын юһэн шэгнүүртэ эдэнэр РСФСР-эй чемпионууд болобо: Д. Казакбиев (Дагестан), С. Сидельников (Новосибирск), Б. Ибрагимов (Дагестан), С. Ефимов (Чуваши), Э. Короев (Хойто-Осети), Р. Бадалов (Чечено-Ингушети), О. Алексеев (Буряадай АССР), А. Темираев (Хойто-Осети), Э. Икаев (Хойто-Осети).

Дагестанай барилдаашад командаараа түрүү һуури эзэлбэ. Хойто-Осетиин суглуулагдамал команда — хоёрдохи, Буряадай АССР-эй спортсменүүд гурбадахи һуурида гараһан байна.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» октябриин 20-до үнгэргэгдэһэн 42-дохи тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 17 (уран һайханай гимнастика), 19 (академическа һэлюурдэлгэ), 21 (морёор урилдалгын спорт), 34 (гарай бүмбэгэ), 46 (хоккей), 48 (шатар);

«Спортлото-2» 17 (уран һайханай гимнастика), 20 (байдарка ба каноэгээр һэлюурдэлгэ), 26 (мотобол), 38 (һур харбалга), 47 (бүмбэгэтэй хоккей), 49 (даам).

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯ…

Нэгэдэхи хуу… «Малай үбэлжэлгэдэ … анхарал» — түрүү … «Агуу Октябриин … дэ» — суглуулбари.
Хоёрдохи хуу… «Өөрһөө асуу» — А. … вой статья. «Гахай … рилгые — промыш… дэһэ һуурида» — М … енкын статья. Түрэл … торнай.
Гурбадахи хуу… «Нэгэдэмэл гурим … гэдхэмэл түсэблэ… Н. Дамирановай … «Космическэ огород» … Нехамкинай коррес…
Дүрбэдэхи хуу… Субботын үдэрэй … Нютаг нютагай …

СЭНХИР ЭЗ…

НЭГЭДЭХИ ПРОГР…
«Орбита». 9.10 — … ловимые мстители» … һайханай фильм. 10… «Энээниие таанар … Залуу уралан зо… конкурс. 11.35 — … тадай аймаг». 12.35 — … тохондо айлшал… розко» — уран … фильм. 14.00 — … нин. 14.10 — 3… 14.20 — «Элүүр … га». 14.50 — «К… ма». 16.20 — … саан» — телеви… нал. 17.50 — «Бу… зануул» … фильм.
Улаан-Удэ. 18… РСФСР-эй арадай … РСФСР-эй гүрэнэй … лауреат, композ… Ямпиловай 60 найһан… зорюулагдаһан үд… ряадай оперо ба … театрһаа дамжуулга… 20.30 — «Во весь … баримтата фильм.
«Орбита». 21… Хачатурян — баяр… 21.45 — «Не… мстители» (ки… 23.00 — «Ан ами… маг». 24.00 — «Бу…

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-00785.